

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2012

Kristýna Franzová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Francis Drake – mořeplavec, pirát
a královnin kapitán**
Kristýna Franzová

Plzeň 2012

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Humanistika

Bakalářská práce

**Francis Drake – mořeplavec, pirát
a královnin kapitán**

Kristýna Franzová

Vedoucí práce:

Prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2012

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2005

.....

Poděkování:

Ráda bych zde poděkovala váženému panu Prof. PhDr. Alešovi Skřivanovi, CSc. za cenné rady při zpracování bakalářské práce i za čas, který mi věnoval při konzultacích.

Obsah

1. ÚVOD	8
2. DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ FRANCISE DRAKEA.....	11
3. PLAVBA S JOHNEM HAWKINSEM	15
4. PLAVBA K NOMBRE DE DIOS	20
5. CESTA DO PACIFIKU.....	24
5.1. Okolnosti schválení a přípravy	24
5.2. Počátek plavby	28
5.3. Kolem Afrického pobřeží a napříč Atlantikem.....	28
5.4. Pobřeží Brazílie	32
5.5. Magalhãesův průliv a vplutí do Pacifiku	36
5.6. Objevování pobřeží Tichého oceánu	38
5.7. Cesta k Molukám	42
5.8. Zpět do Plymouthu.....	45
6. PLAVBA DO ZÁPADNÍ INDIE.....	50
7. ÚTOK NA CÁDIZ	56
8. TAŽENÍ ŠPANĚLSKÉ ARMADY	62
8.1. Boj o čas	62

8.2. Měření sil.....	63
8.3. Bitva u Calais alias bitva u Gravelines	66
9. ANGLIČANÉ SI ZAČÍNAJÍ VĚŘIT – POKUS O DOBYTÍ LISABONU	68
10. NAPOSLED PLUJE NÁMOŘNÍK	71
11. ZÁVĚR.....	73
RESUMÉ.....	75
SUMMARY.....	75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	76
PŘÍLOHY	78

1. Úvod

Jednou z nejzajímavějších postav anglických dějin 16. století je sir Francis Drake (1540-1595), jehož život byl úzce spjat s mořeplavectvím. Klíčovou roli sehrál v prosazování Anglie v námořním obchodu, ale zasloužil se v tomto období i o vítězství Anglie v boji o její nezávislé postavení. Drake byl mořeplavcem, který si dokázal získat respekt královny a dvora, ale současně měl úctu prostého lidu, který obdivoval jeho odvahu a urputnost při obraně Anglie proti španělskému nepříteli.

Drake byl mořeplavcem od útlého věku. Ve svém mládí se pokusil obchodovat ve španělských vodách. Při jedné z výprav byl napaden španělskou flotilou u San Juan de Úlua. Tento zážitek jej natolik poznamenal, že se stal zarputilým nepřitelem katolického Španělska. Z jeho pirátských výprav byla neúspěšnější plavba do Tichého oceánu, jejímž cílem bylo plenění nechráněných španělských přístavů a případné nalezení severozápadní cesty. Cestu se Drakeovi sice nalézt nepodařilo, ale vrátil se do rodné země s obrovským bohatstvím. Za své činy získal nejenom respekt a pozornost královny, ale i povýšení do šlechtického stavu.

Obsahem a cílem mé práce je zhodnocení života Francise Drakea žijícího v dramatické době rozvoje zámořského mezinárodního obchodu a budování základů evropských ekonomických velmocí na pozadí náboženských konfliktů mezi protestanty a katolíky.

V závěru mé práce jsem se pokusila shrnout význam jeho činů pro Anglii a do jaké míry ovlivnily politické dění ve vztazích mezi katolickým Španělskem a protestantskou Anglií.

Při zpracování této práce jsem čerpala z odborné i populární literatury. Jako jedna z hlavních, stěžejních prací, mi posloužila kniha Dereka Wilsona,

Pirátova plavba kolem světa, která velmi čtivou formou popisuje Drakeův život s mnoha fakty až do doby, kdy se vrátil z plavby kolem světa.

Z nejdůležitější literatury nemohu vynechat články *Sir Francis Drake. Část I. - Plavba kolem světa v letech 1577-1580* a *Sir Francis Drake. Část II. - Pirát ve službách královny*, jejichž autorkou je Irena Dibelková. Tyto články mi pomohly především při orientaci v čase. Pro orientaci v prostoru jsem používala anglický katalog admirálních map, *Catalogue of admiralty charts and other hydrographic publications*.

Nepostradatelným zdrojem pro moji práci se však stala anglicky psaná publikace *Sir Francis Drake: the queen's pirate* historika Harryho Kelseye. Tato kniha vychází z původních pramenů, které autor hledal a našel v muzeích i knihovnách po celém světě. *Sir Francis Drake* není první Kelseyho napsaná kniha na toto téma. Pokud jsem zjistila z použité literatury odlišné informace důležité pro moji práci, přiklonila jsem se právě k verzi tohoto autora. Navíc tato kniha, oproti českým publikacím, obsahuje podrobný popis každé plavby, kterou Drake podnikl. Jsem přesvědčena, že hodnocení života Drakea tímto autorem je nejvíce objektivní.

Méně důležitou pro moji práci se stala cizojazyčná publikace Nevilla Williamse, *Francis Drake*. Tato kniha mi poskytla několik zajímavých informací, ale pro moji práci nebyla stěžejní. Autor se snažil Francise Drakea a jeho činy hodnotit pouze ve velmi dobrém světle.

Stejně zaujatý pohled na Drakeův život měl i Ivan Brož, z jehož knih jsem čerpala poznatky pro tuto práci. Historik Ivan Brož v knize *Piráť jejího Veličenstva* používá spíše populárně naučný styl psaní, s mnoha rozhovory aktérů. Díky tomu se Brožovi daří čtenáře „vtáhnout“ do děje. Na druhou stranu kniha obsahuje některé nepřesné historické informace. Tak tomu ale již není u knihy *Bůh stál při Anglii: Tažení velké Armady v roce 1588*, kterou napsal společně s Václavem Králíčkem. Autoři se zaměřili na námořní bitvu Anglie se

Španělskem roku 1588. Snažili se o její rekonstrukci a odhalení politických a hospodářských příčin jejího vzniku.

Další velmi přínosnou publikací pro můj ucelený pohled na tuto problematiku se stala kniha *Moře, Objevy, Staletí* od autorů Aleše Skřivana a Petra Křivského. Tato práce popisuje především objevné plavby historického významu od antiky až po 19. století. Pro mou práci byla užitečná nejen z toho důvodu, že jsem v ní našla Drakeovi konkurenty i jeho pokračovatele, ale také jsem se zde mohla dočíst o násilném objevování míst, která se Drakeovi nalézt nepodařila.

Při psaní práce jsem také využila dílo *Pod pirátskou vlajkou* od Igora Možejka. Jeho kniha je zaměřená pouze na dějiny pirátství v Indickém oceánu a v jižních mořích. Práce obsahuje méně informací o objevovateli a pirátech, na rozdíl od knihy *Moře, objevy, staletí*, ale její předností je, že zde autor popisuje život Drakea podrobněji než ve výše zmíněném díle a pro svou práci jsem zde našla i některé další zajímavé informace, které v ostatních zdrojích nebyly.

Článek Karla Starcka, *Anglie v XVI. století a počátky jejího zámořského podnikání*, se naopak zabývá širším kontextem doby. Autor se v něm věnoval vztahům a událostem, jež vedly anglické panovníky k zájmu o plavbu a popisuje podmínky a důvody, proč se Anglie později stala zámořskou velmocí. Článek mi poskytl informace o Anglii z jiného úhlu pohledu, než se uvádí v klasických dějinách zemí.

Knihy *Dějiny Španělska, Dějiny Anglie, Dějiny Nizozemí a Dějiny Francie*, vydané nakladatelstvím Lidové Noviny, mi posloužily k rozšíření poznatků o anglicko-španělských vztazích té doby a jejich vztazích s ostatními zeměmi, jakož i pochopení náboženských konfliktů mezi protestanty a katolíky, které tvořily rámeček doby.

2. Dětství a dospívání Francise Drakea

Drake svou vášeň k moři zdědil po otci. Edmund Drake, Francisův otec se narodil Johnu Drakeovi z Crowndale a Margaritě Hawkinsové. Rod Drakeů žil od poloviny 14. století v Devonu na panství Tavistock. Edmund Drake se oženil s ženou z rodu Mylwayů, která mu porodila celkem dvanáct dětí.¹ Otec Francise působil jako duchovní na lodích královského námořnictva a později, jako duchovní v Upchurch.² Na konci svého života se Drake o otci vyjádřil jako o evangelickém vikáři a současně jako o muži prodávajícím své zemědělské produkty námořníkům. Jisté je, že Edmund přijal protestantské vyznání a v jeho duchu též vychoval své děti. Kolem mnoha okolností života Francise a jeho rodiny panují neshody a nejasnosti. Není zodpovězena otázka, kdy se narodil, zda byl nejstarším či druhým synem Edmunda, ale je jisté, že se narodil někdy v letech 1540-1542, že rodina Drakeů pro své vyznání musela opustit svůj domov a že tři bratři, John, Joseph a Thomas, Francise doprovázeli na jeho cestách, na kterých nakonec i zemřeli.

Drake byl mnohokrát portrétován a tak víme, že byl člověkem menšího vzrůstu, se širokými rameny, s vlnitými kaštanovými vlasy a nakrátko ostříhanou špičatou bradkou. Měl velké modré oči a menší ústa.³ Na jeho vzdělání neměl

¹ BROŽ, I. *Piráť Jejího Veličenstva: Sir Francis Drake*. 1. vyd. Praha: Pražská vydavatelská společnost; Epoque, 2009. s. 9-10.

² WILSON, D. *Piráťova plavba kolem světa*. Přel. Alois Bejblík. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1986. s. 29.

³ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou; črty z dějin pirátství v Indickém oceánu a jižních mořích od 15. do 20. století*. Přel. Josef Týč. Praha: Naše vojsko, 2009. s. 37. (Dále jen *Pod pirátskou vlajkou*.)

otec peníze, a proto ho sám naučil číst a psát.⁴ Drake byl popisován jako člověk střízlivý, který se ale nebál riskovat, pokud to bylo nutné.⁵

Francis Drake zažíval poklidné dětství do té doby, než na anglický trůn nastoupila Marie Tudorovna. Tvrdě se postavila proti protestantům, které stíhala velmi přísně. Jejím cílem bylo spojit Anglii opět s Římem. V listopadu 1554 jmenovala kardinála Polea canterburským arcibiskupem, aby se ve své funkci pokusil zavádět uvážlivé reformy směrem ke katolicismu.⁶

Za Marie byly dokončeny Northumberlandovy finanční reformy a zvýšil se výběr cla o 75%. Na druhé straně udělala dvě zásadní chyby, a to když se provdala za hlavního nepřítele Anglie, za budoucího španělského krále Filipa II, i přes nesouhlas tajné rady i členů parlamentu a když nechala vystěhovat 800 anglických protestantů do Frankfurtu, Curychu a Ženevy.⁷ Edmund Drake ale se svou rodinou neuprchl ze země. Nicméně kvůli bezpečnosti se rodina musela často stěhovat a nakonec našla útočiště na ostrůvku blízko Plymouthu. Poté rodina odcestovala do Kentu, kde žila v podpalubí kotvící lodi Medway.⁸

Když bylo Drakeovi 10 let, dal Edmund syna k námořnictvu, aby se plavil na pobřežní lodi,⁹ která zajišťovala obchod s Nizozemím. Během učení se Drake rozhodl, že by chtěl sám obchodovat. K našetřeným penězům si mohl přidat zisk z prodeje lodi, kterou dostal od svého prvního zaměstnavatele.¹⁰ Rozhodl se, že utratí své jmění za náklad, který chtěl prodat v Západní Indii. Když ale roku 1565 vplul do „španělských vod“, loď mu byla nepřítelem

⁴ DIBELKOVÁ, I. *Sir Francis Drake. Část I. - Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. Historický obzor. 2004, 15, 3/4, s. 50. (Dále jen *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*.)

⁵ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou*. s. 34.

⁶ KENNETH O. M. a kol. *Dějiny Británie*. Přel. Ivo Šmoldas. 2. dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. s. 237.

⁷ Tamtéž. s. 238

⁸ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 50.

⁹ Byla to šalupa, která převážela uhlí a dříví. (WILSON, D. *Piráťova plavba kolem světa*. s. 29.)

¹⁰ WILSON, D. *Piráťova plavba kolem světa*. S. 30.

zabavena. Tento zásah Drake vnímal jako krádež a pravděpodobně u něj vyvolal nenávist proti Španělům a touhu po odvetě. Ve své snaze narušit španělský monopol v Pacifiku byl nakonec velmi úspěšný.

Vraťme se však do roku 1563, tj. do doby kdy se Drake poprvé plavil do Afriky. Ohledně této plavby je známo pouze to, že se nejdříve plavil do Gaskoňska a poté do Guineje. O tři roky později se, díky svému příbuznému Johnu Hawkinsovi,¹¹ dostal pod vedení kapitána Johna Lovella a zúčastnil se plavby do Karibské oblasti, za účelem prodeje otroků, kteří měli být po cestě „naloveni“ na africkém pobřeží. Obchod s otroky však nepřinesl této výpravě očekávaný zisk. Výnos z prodeje v Rio de la Hacha byl směšný. U Kapverdských ostrovů však posádka zajala portugalskou loď vezoucí slonovinu, cukr a vosk, kterou Lovell poslal do Anglie.¹²

Toto období se však již váže k vládě Alžběty I., která nastoupila na trůn 17. listopadu 1558. Její první rádce, William Cecil,¹³ ji přesvědčil o obnovení královského supremátu v celé říši a zároveň o obnovení protestantského vyznání dle Knihy modliteb z roku 1552. Tyto návrhy byly předloženy a schváleny parlamentem v lednu 1559. Ke konečnému urovnání došlo až roku 1563, kdy synod schválil 39 artikulů vymezujících doktrínu anglikánské církve. Alžbětě se tak podařilo uchránit Anglii od náboženské občanské války.

Královnina intuice a mocenský instinkt jí umožňoval mít vládu pevně v rukou a nevyvolávat otevřené mezinárodní spory, až na snahu získat zpět přístav Calais. Roku 1559 byla ukončena francouzská válka započatá Marií

¹¹ Hawkins pocházel z rodiny bohatých plymouthských obchodníků a patřil k neúspěšnějším podnikatelům té doby. Přišel jako první s myšlenkou obchodně propojit Evropu, západní Afriku a Ameriku tak, aby se nejednalo o pirátství. Jeho hlavním zdrojem finančních prostředků bylo prodávání otroků v Novém světě. (MAUROIS, A. *Dějiny Anglie*. Přel. Jiří Novotný. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1993. s. 211-212.)

¹² DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s 50.

¹³ Později (roku 1571) byl povýšen na lorda Burghleyho. (KENNETH O. M. a kol. *Dějiny Británie*. s. 244.)

Tudorovnou smlouvou z Cateau-Cambrésis.¹⁴

Filip II. se začal ucházet o Alžbětinu ruku, která se však k návrhům tohoto panovníka nevyjadřovala. V průběhu 60. let 16. století se Španělé snažili mít dobré styky s Anglií, neboť potřebovali volný pohyb po kanále La Manche a tím i přístup ke svým nizozemským državám.¹⁵

Na pozadí těchto historických událostí se Drake připravoval na své první samostatné zámořské cesty. Byl velmi učenlivý, plavba pod Lovellovým vedením pro něj byla velkým přínosem. Získal cenné zkušenosti s plavbou přes Atlantský oceán, zdokonalil se v navigaci a naučil se obchodovat. Praktické zkušenosti ale nebyly jediným jeho zdrojem poznání. Mladý Drake se snažil přechít vše, co se mu o plavbě dostalo do rukou. Roku 1566 vyšel překlad děl Euklidových.¹⁶ Další rok vyšla kniha *Kalendář a předpovědi na tři léta, spolu s pravidly navigace* autora Williama Bourneho, který ještě o pár let později vydal *Pravidla mořeplavby*. Drake se věnoval samostudiu a rozšiřoval si praktické zkušenosti studiem navigační teorie a dělal si své osobní poznámky na plavbách.¹⁷

¹⁴ Španělsko, Francie, Anglie. (KENNETH O. M. a kol. *Dějiny Británie* s. 243.)

¹⁵ KENNETH O. M. a kol. *Dějiny Británie*. s. 240-243.

¹⁶ Dr. Dee napsal předmluvu o využití matematiky v navigaci a hydrografii. (WILSON, D. *Piráťova plavba kolem světa*. s. 30.)

¹⁷ WILSON, D. *Piráťova Plavba kolem světa*. s. 41.

3. Plavba s Johnem Hawkinsem

Cílevědomost a pracovitost Drakeovi přinesly záhy ovoce. Už na třetí zámořské plavbě, v letech 1567–1568, vedl padesátitunový koráb *Judith*.¹⁸ Této plavbě velel John Hawkins a jeho flotila čítala šest lodí.¹⁹ V polovině října plula flotila kolem afrického pobřeží. Posádka se střetla s domorodým obyvatelstvem a pochytila přes 500 budoucích otroků. Uběhly dva týdny monotónní plavby do Cabo Blanco. V přístavu Hawkins našel tři španělské lodě, které zcela opustila posádka, když byla napadena francouzskými piráty. Jednu z nich Hawkins zařadil do své flotily a zbylé dvě poslal zpět španělským kapitánům. Poté pokračovali podél afrického pobřeží a potkali šest francouzských obchodních lodí,²⁰ z nichž si Hawkins dvě připojil ke své flotile. Do dalšího dne mu však zůstala jen loď *Don de Dieu* pod velením Paula Blondela. Od Cabo Verde zamířili na východ k pobřeží Guineje.²¹

Plavba přes Atlantik trvala osm týdnů. V březnu roku 1568 se flotila přiblížila k pobřeží, ale měla dost zásob, a tak první zastávku po plavbě přes oceán uskutečnila až po dvou měsících u Trinidadu a Margarity. Když lodě zakotvily u přístavu Borburata, začal kapitán Hawkins obchodovat s otroky a lodě *Judith* a *Angel* pod velením Drakea poslal napřed do přístavu Rio de la Hacha.²² Když duo lodí k tomuto „obchodnímu centru“ dorazilo, žádal Drake

¹⁸ SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1980. s. 119.

¹⁹ Vlajkovou loď *Jesus of Lübeck* (o výtaku 700 tun s 26 mosaznými a železnými děly), *Minion* (o výtaku 300 tun), *Swallow* (o výtaku 180 tun), *William and John* (o výtaku 150 tun), *Judith* (o výtaku 50 tun) a nejmenší *Angel* (o výtaku 33 tun). (BROŽ, I. *Piráti Jejího Veličenstva: Sir Francis Drake*. s. 29.)

²⁰ Dvě z nich právě napadly Portugalce v Cabo Blanco. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake: the queen's pirate*. New Haven: Yale University Press, 1998. s. 31.) Dále jen *Sir Francis Drake*.

²¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 31.

²² Río de la Hacha se nacházelo v severní části oblasti dnešní Kolumbie, kde se dařilo především obchodu s perlami. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 35.)

město o vodu. Dočkal se ale jen palby z opevnění. Poprvé samostatně velící kapitán se rozhodl, že počká na Hawkinse a zakotvil v dostatečné vzdálenosti od útočníků. Poté co připluly ostatní lodě, Hawkins rozhodl o útoku na přístav. Hawkinsovi se podařilo zvítězit a tak získal vodu, zásoby a vynutil si i odkoupení otroků od poražených a úhradu výkupného. Obchodní výměny pokračovaly i v jiných přístavních městech. V některých byl Hawkins úspěšný, jinde se střetu vyhnul, podle toho zda měl převahu či ne.²³

Kurs flotily byl nastaven směrem domů přes Yucatanský kanál a Floridskou úžinu. V této roční době však v oblasti řádilo mnoho hurikánů. Flotila jen stěží obeplula Cabo San Antonio, když jí zastihl jeden obzvláště ničivý hurikán, který poškodil lodě.²⁴ Vlajková loď *Jesus* začala nabírat vodu, ale i ostatní nutně potřebovaly před zpáteční cestou opravit. Hawkins rozhodl, že flotila zamíří k San Juan de Úlua, přístavu města Vera Cruz. Tak se 15. září 1568 objevila u vstupu do přístavu, kde byla velmi vřele přivítána. Španělé si anglickou flotilu spletli se španělskou, která měla touto dobou doprovázet nově jmenovaného místokrále Martína Enríqueze.²⁵ Jakmile Španělé zjistili pravou totožnost námořníků, rychle ukončili přátelské vztahy. Den následující se objevila španělská flotila a bylo jen otázkou času, kdy zaútočí. Tak se také 21. září stalo. Ještě před svítáním španělští vojáci, pod velením generála Franciska Ubilla, obsadili loď, která kotvila blízko flotily Angličanů. Hawkins poslal ke Španělům námořníka Roberta Barreta s ujištěním o mírových úmyslech Angličanů. Místokrál však měl na situaci jiný názor, neboť Angličané na daném území neměli co dělat, a dal v deset hodin dopoledne rozkaz k útoku.

²³ např. Cartagena byla dobře ozbrojená a Hawkins se do střetu s městem nepustil. (DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 51.)

²⁴ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 36.

²⁵ Podle Antonia de Herrera na lodi nebyl Don Martín Enríquez přítomen, když byl vydán rozkaz o útoku na Angličany. Na lodi dle něj byl jeho polní velitel Francisco de Lujan. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 43.)

Pro Angličany tento atak znamenal absolutní zkázu. Anglické ztráty oproti španělským byly o mnoho větší.²⁶ Ti, co bojovali na břehu, byli ve většině zabiti. Tři lodě, *Jesus*, *Angel* i loď francouzského kapitána, byly potopeny. Další čtyři lodě byly obsazeny nepřítelem. Boj trval až do noci a pouze dvěma lodím *Judith* a *Minion* se podařilo zachránit. Bitva stála život většinu zúčastněných²⁷ a ztráty na majetku byly obrovské.²⁸ *Judith* a *Minion* hned za přístavem rozdělila bouře. *Minion* byla těžce poškozená a museli jí pomoci ve španělském přístavu Vigo angličtí obchodníci. Proto se Judith vrátila o pět dní dříve do Anglie, kde dne 20. ledna 1569 zakotvila v přístavu.

Na tomto místě je nezbytné se zmínit o rozdělení práv a nároků na nově objevená území, která byla potvrzována papežem, jehož rozhodnutí se museli podřizovat evropští panovníci. Již v době mořeplaveckých úspěchů Kolumba, kdy hlavní slovo v námořní plavbě měly Portugalsko a Španělsko, se snažili panovníci těchto zemí o potvrzení nároků na nová území. Výsledkem jejich snah byla smlouva uzavřená dne 7. června. 1494 v Tordesillasu, kterou byla vytyčena demarkační čára mezi portugalskou a španělskou zónou. Tak byla rozdělena práva těchto dvou námořních mocností na nově objevená území. Pozice Anglie tak byla ještě i v době Drakeových zámořských cest velmi oslabená, neboť Anglie de iure neměla oprávnění obchodovat na územích obsazených Španělskem a Portugalskem.²⁹

Pro Drakea tato situace nebyla zcela příznivá. Mohl být souzen za dezerci, jelikož se do Anglie vrátil bez vědomí kapitána. Hawkins však po svém návratu příbuznému odpustil. Znal situaci, ve které ho Drake opustil a možná si

²⁶ BROŽ, I. *Piráta Jejího Veličenstva: Sir Francis Drake*. s. 30-31.

²⁷ Část anglických zajatců byla upálena, část jich koloniální administrativa využila pro stavební práce, neboť v koloniích chyběli řemeslníci. (KAŠPAR, O. *Piráti v Karibské oblasti v 16. a 17. století*, Historický obzor. 1993, 4, 3, s. 51.)

²⁸ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s 51.

²⁹ SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 76.

i uvědomil svou chybu, když neurčil případné místo setkání, pokud by loď zastihla bouře, či jiná katastrofa.³⁰

Po této plavbě se Drake na chvíli stáhnul do ústraní. Důvodem byla Mary Newmanová, se kterou se 4. července 1569 oženil ve farním kostele Saint Budeaux nedaleko Plymouthu. O samotné Mary Newmanové toho není mnoho známo. Její rodina dle Johna Drakea byla z Londýna. Možná byla sestrou jednoho z námořníků.³¹ Po svatbě se Drake dvakrát vydal prozkoumat cesty k Západní Indii. Poslední velká výprava ho utvrdila o krutosti Španělů a rozhodl se, že bude jejich úhlavním nepřitelem na moři a každou španělskou loď, která mu přijde do cesty, zničí, nebo alespoň oloupí.³²

Pro Alžbětu se jak Francie, tak Španělsko staly velmi nebezpečnými. Roku 1569 katolíci usilovali o to, aby byla Marie Stuartovna uznána jako nástupkyně Alžběty I., protože ta odmítala uzavřít sňatek a nebyla ochotna určit nástupce. Alžběta musela čelit tlaku uvnitř své země a bojovat proti přívržencům Marie Stuartovny, kteří doufali, že Marii na trůn dosadí převratem. To se však nepodařilo, neboť Marie si ve Skotsku během své vlády proti sobě postavila tolik nepřátel, že musela v květnu 1568 utéct do Anglie, kde ji Alžběta uvěznila. Rozčarovaná katolická hrabata provedla roku 1569 severní povstání, které Alžběta celkem snadno potlačila. Alžbětě však hrozilo nebezpečí i ze zahraničí, neboť náboženské problémy se v Evropě začaly stupňovat a Anglie se postavila na stranu protestantismu.

V prosinci roku 1568 se vztahy se Španělskem zhoršily, neboť Cecil si přivlastnil loď Filipa II., které se plavily s nákladem zlata a stříbra do Nizozemí. Dva roky poté papež Pius V. vydal bulu *Regnans in excelsis*, jíž Alžbětu

³⁰ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s 51.

³¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 44.

³² BROŽ, I. *Piráť Jeho Veličenstva: Sir Francis Drake*. s. 33.

vyobcoval z církve.³³ Alžběta reagovala zveřejněním 39 článků anglikánské víry a tím dovršila odtržení Anglie od katolického Říma. Tímto krokem došlo k dalšímu zhoršení vztahů se Španělskem.³⁴ Alžběta si nemohla dovolit otevřený konflikt s touto velmocí, ale neopominula využít jakoukoliv příležitost k oslabení nepřítele. Je tedy zřejmé, že na každý útok na španělské impérium, tedy i pirátství ve španělských vodách, reagovala tichým souhlasem.

³³ KENNETH O. M. a kol. *Dějiny Británie*. s. 243-244.

³⁴ STARCK, K. *Anglie v 16. století a počátky jejího zámořského podnikání*. Historický obzor. 1993, 4, 1. s. 9.

4. Plavba k Nombre de Dios

Drake byl člověkem cílevědomým a nevzdával se svých plánů. Na začátku roku 1572 se mu podařilo zajistit sponzory pro pirátskou výpravu, která měla loupit u břehů Nového světa. Hawkins zapůjčil Drakeovi sedmdesátitunovou loď *Pasch*. Lodi *Swan* o výtlaku 25 tun velel jeho mladší bratr John Drake. Další tři desetitunová plavidla, *Lion*, *Minion* a *Bear*, sloužila na dopravu zásob. Flotila vyplula 24. května 1572 a již 12. června zakotvila u pobřeží dnešní Panamy. Drake se rozhodl zaútočit na město Nombre de Dios, při jehož obsazování byl však postřelen a musel se spolu s posádkou dát na ústup, při kterém díky bouři přišli o *Swan*.³⁵

Městečko Nombre de Dios sloužilo jako hlavní překladiště stříbra z Peru, které se odtud převáželo přes Panamskou šíji. Než se kapitán uzdravil, loupili Angličané po celém pobřeží. Drake vyslal svého bratra za cimarróny,³⁶ aby jeho výpravě pomohli přepadnout náklad zlata a stříbra, které Španělé ukořistili a které přes Panamskou šíji převáželi na mulách.³⁷ S cimarróny se Angličané dohodli, a protože do Nombre de Dios již připlula španělská flotila určená k převozu zlata a stříbra, které chtěli uloupit, vyrazili hned na počátku února 1573 na pochod, který trval několik dní. Když se dostali na vrcholek horského hřbetu, cimarróni postavili na jednom ze stromů sezení. Odtud Drake poprvé uviděl Tichý oceán.³⁸ Nebyl ale prvním, kdo vztyčil anglickou vlajku u těchto vod. To bylo dopřáno jednomu z jeho druhů, lodnímu kuchaři, Johnu

³⁵ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 52.

³⁶ Většinou míšenci indiánů a otroků z Afriky, kteří utekli zpod španělské nadvlády a kteří Španělům snažili uškodit, kde se dalo. Proto také často pomáhali pirátům. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 46.)

³⁷ WILLSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 33.

³⁸ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 52.

Oxenhamovi.³⁹ Den cesty od Panamy se skupina dozvěděla o plánu Španělů převézt zlato a stříbro do Venta de Cruces, vzdáleného pouze 30 km od nich.⁴⁰ Španělé nebyli schopni zajistit bezpečnost celé cesty, po které převáželi drahé kovy. Toho Drake využil, úspěšně přepadl zlatem plně naloženou karavanu mezků⁴¹ a zmocnil se kořisti v hodnotě 80 000 pesos.

V dubnu 1573 výprava potkala francouzskou loď z Le Havru. Drake chtěl najít karavanní cestu spojující Nombre de Dios a Panamu. Francouzi se k němu přidali a u ústí řeky San Francisco se vydali do vnitrozemí, kde oloupili další karavanu. Náklad byl tak velký, že ho nemohli najednou celý odvést. Proto se Drake vypravil pouze s částí pokladu na loď s úmyslem se vrátit pro zbytek kořisti. Po cestě se však dozvěděl, že španělská hlídka dobyla zlato zpět a že francouzská posádka je mrtvá. Rozhodl se proto na nic nečekat a vrátit se do Anglie.⁴²

Když 9. srpna 1573 zakotvil v Plymouthu, byl považován za odvážného kapitána, který zná cestu k nechráněnému španělskému bohatství.⁴³ Vrátil se s nákladem 100 000 zlatých pesos. Tato výprava z něj učinila zámožného muže a Drake si tak konečně mohl dovolit honosnější dům na Looe Street a zakoupit tři lodě.⁴⁴

V době plavby Drakea k Nombre de Dios došlo v Evropě ke změnám, které měly vliv na vztahy Anglie s dalšími evropskými mocnostmi. Především vyvrcholil boj katolíků s protestanty ve Francii. Dne 24. srpna 1572 údajně na pokyn královny matky Kateřiny Medicejské a panovníka Karla IX. došlo k povraždění hugenotů, tzv. Bartolomějské noci. Filip II se prý poprvé v životě

³⁹ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou*. s. 36.

⁴⁰ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 52.

⁴¹ AUGHTON, P. *Plavby, které změnilly svět*. Přel. Stanislav Bendl; Petr Dundek. Líbeznice: Víkend, 2008. s. 89.

⁴² DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 53.

⁴³ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou*. s. 37.

⁴⁴ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 35.

usmál, Alžběta I. anglická přijala tuto zprávu v hlubokém zarmoucení.⁴⁵ Došlo tak k posílení pozic katolíků v rámci Evropy, kdy vztahy Anglie se staly vratkými nejenom se Španělskem, ale i s Francií. Zemřel Karel IX. a na jeho místo nastoupil Jindřich III.⁴⁶

Vrátím se opět k životu Drakea v letech 1573 až 1577. Toto období není v literatuře nijak podrobně zmapováno. S jistotou pouze víme, že v roce 1575 se, již v té době známý pirát, živil převážením vojenských jednotek do Irska,⁴⁷ kterým měl velet hrabě z Essexu. Měl mu pomoci založit základnu na ostrově Rathlin.⁴⁸ Ačkoliv Drake dostával měsíční mzdu, byla v absolutním nepoměru s příjmy za náklad z lodí. Tato práce ho tedy nijak netěšila. Toužil po další loupežné zámořské cestě. A toto byl způsob, jak si královnu naklonit.⁴⁹ Drake se také obával, že bude předběhnout svým bývalým společníkem Johnem Oxenhamem.⁵⁰ Královna Alžběta ho však z politických důvodů nemohla na další misi vyslat. Ačkoliv netrpělivého Drakea netěšilo čekání na podporu královny, měl dostatek času si plavbu dopodrobna promyslet. Potřebné informace

⁴⁵ FERRO, M. *Dějiny Francie*. Přel. Jitka Matějů. 1. vyd. Praha: Nakladatelství lidové noviny, 2008. s. 102-105.

⁴⁶ Tamtéž, s. 106-107.

⁴⁷ Vzpoury proti Anglii probíhaly v Irsku již od roku 1494, kdy si Jindřich VII pokusil podmanit irský parlament. V roce 1541 se zvedla další vlna odporu, protože král Jindřich VIII. převzal titul Irského panovníka a pokoušel se prosadit církevní změny. V následujících desetiletích vynakládala Anglie množství finančních prostředků a vojáků k tomu, aby si Irsko zcela podmanila. To se jí více méně dařilo, až na území Pale, které se nachází kolem Dublinu. Znovu se Anglie, ve snaze podmanit si Irsko, pustila do bojů až za Alžběty I. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 79-70.)

⁴⁸ Malý ostrov u severního pobřeží Antrim. Drakeovy lodě měly sloužit jako navigátoři v irských přístavech. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. 70-71.)

⁴⁹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 69-71.

⁵⁰ Ten se skutečně bez povolení královny koncem roku 1575 vydal k Novému světu. Oxenham byl ale v určitých ohledech nezkušený a přechod přes Panamskou šíji byl pro něj i jeho posádku osudným. Španělé je dopadli a kromě Oxenhama a dvou společníků, všechny popravili. Oxenham byl na mučidlech vyslýchán a prozradil Španělům záměr Drakea dobýt pobřeží Tichého oceánu. (WILSON, D. *Pirátova plavba kolem světa*. s. 36-39.)

o zámořských plavbách se snažil získat z portugalských a španělských map a knih.⁵¹

K provedení svého záměru musel též získat na svoji stranu vlivné osobnosti dvora, které by měly možnost prosazovat jeho plán u Alžběty I. Cestu ke dvoru mu otevřel lord Essex.⁵² Během služby v Irsku se Drake také spřátelil s Thomasem Doughtym, právníkem a sekretářem hraběte z Essexu. Právě s ním začal Drake diskutovat o svých plánech vyplout ke břehům Pacifiku. Možná díky Doughtymu zaslal Essex doporučující list státnímu sekretáři Walsinghamovi.⁵³ Doughty nakonec Essex zdiskreditoval⁵⁴ a stal se osobním tajemníkem přítele královny Christophera Hattona, kterého se snažil přesvědčit, aby podpořil Drakea ve snaze získat oficiální povolení a finanční podporu pro plavbu. Po návratu do Anglie Francis Drake skutečně navázal dobré vztahy s Hattonem.⁵⁵ Doughty jako pravý dvořan dokázal získat prospěch z informací, které o cestě získal od Drakea. Za přímluvu u královny k povolení plavby mu Drake přislíbil na této výpravě místo na vlajkové lodi.

⁵¹ Získal například nejstarší zprávu o *Magalhãesově plavbě*, kterou napsal Ital Antonio Pigafetta. (WILSON, D. *Pirátova plavba kolem světa*. s. 40.)

⁵² WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 34-39.

⁵³ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s 53.

⁵⁴ Zemřel v nemilosti v září 1576. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 74-75.)

⁵⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake: the queen's pirate*. s. 74-76.

5. Cesta do Pacifiku

5.1. Okolnosti schválení a přípravy

Jak již bylo výše zmíněno, na zámořskou plavbu musel mít každý námořník té doby schválení od hlavy státu. Drakeovi ale diplomacie královny k povolení takové plavby moc nenahrávala. Potřeby národní bezpečnosti byly v té době důležitější, než možné výsledky plavby k břehům Jižní Ameriky. Na jaře roku 1577 předložili Hatton, Leicester a Walsingham Alžbětě I. plán na Drakeovu expedici. Královna ji ale odmítla podpořit. Tito pánové stáli proti stanovisku lorda Burghleyho, který se snažil prosadit mírová jednání se Španělskem. Drake se snažil získat audienci u královny, a proto se držel blízko dvora.⁵⁶

V roce 1566 dosadil Filip II. do pozice guvernéra španělského Nizozemí svého nelegitimního polobratra Dona Juana d' Austria.⁵⁷ Ten 12. února 1577 spolu s generálními stavy odsouhlasil dekret, ve kterém se Španělsko zavázalo stáhnout z území Nizozemí své jednotky za předpokladu, že katolické náboženství bude udržováno a prosazováno. Jeho dosazení do funkce a následné schválení dekretu vyvolalo protesty v provinciích Holand a Zeeland, které se snažil nový guvernér tvrdě potlačit.⁵⁸

Královnu jednání Dona Juana natolik pobouřilo, že se rozhodla Drakea přijmout, aby jí sdělil plán své cesty. V přijetí kapitána u královny mohl sehrát jistou roli i dvorní kartograf a kosmograf doktor Dee.⁵⁹ Návštěva u Alžběty probíhala v tajnosti pouze za přítomnosti pánů, kteří měli plavbu sponzorovat.

⁵⁶ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 24-25.

⁵⁷ Vítěz bitvy s Turky u Lepanta roku 1571. (ARTETA, A. U. a kol. *Dějiny Španělska*. Přel. Simona Binková. Praha: Lidové noviny, 1995. s. 274.)

⁵⁸ SOMERSET, A. *Elizabeth I.* 4.im. London: Phoenix Press, 2002. s. 369-373.

⁵⁹ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou* s. 37.

Drake měl v úmyslu proniknout Magalhãesovým průlivem do Tichého oceánu a překvapit Španěly v jejich vlastních vodách, případně nalézt pevniny, na kterých by se daly založit anglické kolonie, nebo alespoň najít Anianskou úžinu.⁶⁰ Královně se plán zamlouval, a proto přislíbila dát k cestě souhlas i finanční prostředky.⁶¹

Není jisté, kdo sepsal listinu o plánu a financování cesty. Existuje však několik úryvků z předběžné verze, vypracovaných v květnu nebo červnu roku 1577. Drake měl plout přes Atlantský oceán a podél pobřeží Jižní Ameriky, poté se dostat přes Magalhaesův průliv do Tichého oceánu. Zde měl prozkoumat Terra Australis⁶² a případně zřídit kolonie tam, kde je nemá žádný jiný evropský vladař. Rukopis obsahoval i seznam vybavení, které sebou Drake musel mít, nebyly v něm však uvedeny žádné specifické požadavky na kapitána. Protože plavba byla spojená s pirátstvím, neměl být nikde popsán pravý cíl cesty. Listina obsahovala i jména sponzorů a někteří z nich se, pro lepší utajení cesty, snažili vytvářet falešné stopy.⁶³ Investory se stali: lord admirál Edward Fiennes Clinton, hrabě z Leicesteru, sir Christopher Hatton, Francis Walsingham, John Hawkins,

⁶⁰ Tato úžina měla propojovat Atlantik a Pacifik severně od dnešní Kanady. Španělští a portugalská námořníci došli k názoru, že tato cesta neexistuje a že je pobřeží Severní Ameriky propojeno s Asií. (SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 163-164.) O existenci severozápadní cesty se začalo v Anglii diskutovat až poté, co opadlo úsilí hledat cestu severovýchodní. Jeden z hlavních teoretiků, který mluvil o možnosti nalezení této cesty, byl John Dee. Další kdo se snažil cestu Anianským průlivem dokázat byl sir Humphrey Gilbert. Kniha *Pojednání dokazující existenci průlivu do Kathaje a východní Indie na severozápadě* (1566) shrnuje dosavadní poznání geografie. Jako jeden z prvních Angličanů se tuto cestu pokusil objevit Martin Frobisher. Ani jedna z jeho plaveb (1576, 1577 a 1578) však nebyla úspěšná. Dalším, kdo se o nalezení cesty začal zajímat, byl sir Walter Raleigh, bratr Gilberta, sir Francis Walsingham a William Sanderson. Díky nim se na výzkumnou plavbu mohl vydat John Davis. Ovšem ani jemu se během tří plaveb v rozmezí let 1585 -1587 cestu nalézt nepodařilo. Je pravděpodobné, že Drakea myšlenka objevení cesty pohltila stejně, jako mnoho ostatních, kteří měli co dočinění s plavbou. (SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 136-139.)

⁶¹ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 25-26.

⁶² Předpokládaná pevnina na jižní polokouli.

⁶³ John Hawkins poslal, v červnu 1577, Walsinghamovi dopis, který obsahoval fingovaný plán cesty. Drake v něm měl podniknout obchodní plavbu do Alexandrie, Tripolisu a Konstantinopole. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 78-79.)

sir William Winter a jeho bratr a Francis Drake.⁶⁴ Jméno královny zde uvedeno nebylo a na její přání se o setkání neměl dozvědět ani lord Burghley. Ten však byl již na schůzku Alžběty s Drakem svými donašeči upozorněn. Burghleyho zajímaly plány, které se za zavřenými dveřmi probíraly, a proto získal na svoji stranu Drakeova přítele Doughtyho. Ten mu za úplatu poskytl veškeré informace o plavbě, se kterými byl seznámen. Toto neférové chování se mu nevyplatilo, neboť později bylo hlavní záminkou pro jeho popravu.⁶⁵

Jak již bylo řečeno, plavba byla od počátečních příprav zahalena tajemstvím. 20. září 1577 psal španělský agent Antonio de Guaras mylnou zprávu Filipovi II., že se Drake chystá do Skotska, aby se zmocnil peněz skotského následníka trůnu Jakuba. Mýlil se stejně jako všichni ostatní. John Wynter, který se měl expedice účastnit s lodí *Elizabeth*, plul do Plymouthu. I on se domníval, že výprava bude prozkoumávat pevninu zvanou Terra Australis. Námořníci byli zase přesvědčeni, že poplují do Alexandrie pro náklad rozinek. Nikdo, až na kapitána Francise Drakea a jeho společníky, neměl zdání, kam tato flotila vlastně pluje.⁶⁶

Sám Drake vložil do expedice finanční prostředky a svoji loď *Pelican* (120 tun).⁶⁷ U dalších tří dobře vyzbrojených lodí, *Christopher*, *Swan* (50 tun) a *Marigold* (30 tun) se ale Drake musel postarat o celé vybavení a zásoby. Lodě *Elizabeth* (80 tun) a *Benedict* (15 tun), které z Londýna dopravil John Winter, byly již připraveny k odplutí. Větší část září a října kapitán bedlivě dohlížel na přípravu plavby, zejména na zásobování potravinami, dřívím, nástroji a

⁶⁴ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 77-81.

⁶⁵ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 27.

⁶⁶ Tamtéž. s. 5-6.

⁶⁷ V návrhu plánu byla napsaná loď *Francis*. Z iniciativy královny byla přejmenovaná. Alžběta I. byla fascinovaná tímto zvířetem, které si spojovala s náboženským symbolem. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 82.) Vlajková loď *Pelican*, které měl velet Drake, byla velmi malá, stotunová loď se třemi stěžni, které měly plachty široké 4000 čtverečních stop. Také byla vybavena osmnácti lehkými hmoždíři. (WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 49-50.)

zbraněmi pro lov a boj. Po technické stránce musel Drake kontrolovat, zda jsou lodě dobře utěsněné, zda se nakládá dostatek ráhen, plachet, materiálu a náradí na jejich opravu. Kromě toho musel do kajuty odstěhovat všechno potřebné, včetně map a knih.⁶⁸

Jak bylo v té době zvykem, posádku tvořili též přátelé a příbuzní investorů a šlechtici. Kromě Doughtyho a jeho bratra byl na palubě přítomen příbuzný lorda Hudsona, Gregory Cary či synovec Johna Hawkinse, William. George Wynter poslal na palubu svého syna Johna. Drake na kořistnou výpravu vzal svého mladého bratrance, Johna Drakea a nejmladšího ze svých bratrů, Thomase a na doporučení Hattona byli na palubě přítomni John Thomas a John Brewer.⁶⁹ Na přání Walsinghama se účastnil cesty též kaplan Francis Fletcher, který měl za úkol vést deník o celé výpravě.⁷⁰

Pánové s vyšším společenským postavením získali pozice kapitánů. John Thomas byl pověřen velením na lodi *Benedict*. Thomas Moon se stal kapitánem na *Marigold*, Swan byla přidělena Johnu Chesterovi⁷¹ a *Elisabeth* velel John Wynter.⁷² Vlastní provoz lodí byl však ponechán kormidelníkům. Posádka se skládala nejen z námořníků a výše postavených, ale Drake sebou také vzal mladého lékárníka, ranhojiče⁷³ a expedice se zúčastnila i skupina hudebníků, kterou Drake vzal na palubu se záměrem

⁶⁸ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 83-84.

⁶⁹ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 53.

⁷⁰ AUGHTON, P. *Plavby, které změnily svět*. s. 89.

⁷¹ Syn londýnského starosty. (DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 54.)

⁷² Byl synem jednoho z nejvlivnějších mužů admirality a zastával funkci inspektora královských loděnic a arzenálů námořního dělostřelectva. Díky aktivní službě a učením u předních anglických kapitánů mohl Winter velet královské lodi na této plavbě. (DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 54.)

⁷³ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 29.

zlepšit atmosféru při stolování a uzavírání obchodů. Celkem posádka čítala 164 mužů.⁷⁴

5.2. Počátek plavby

Koncem října bylo vše připraveno na cestu a výpravě chyběl jen příznivý vítr. Flotila vyplula 15. listopadu 1577 v pozdních večerních hodinách. Dobré počasí expedici dlouho nepřálo. Již druhého dne začal vát jihozápadní vítr, který flotilu hnal na pobřeží poloostrova Cornwall. Lodě té doby neuměly na moři plout proti větru, a proto musela výprava zamířit do přístavu ve Falmouthu. Tam ji ale zastihla bouře, která lodě vážně poškodila. Po opravě lodí se však Drake musel 27. listopadu vrátit do Plymouthu, neboť si nemohl dovolit vyplout na tak náročnou plavbu bez doplnění spotřebovaného materiálu.⁷⁵

Po zajištění všeho, co na lodích chybělo, čekala flotila opět na počasí. Navíc hrozilo, že královna z politických důvodů vydá příkaz o zrušení plavby, tak jak se to již v minulosti stalo.⁷⁶ Teprve až 13. prosince počasí dovolilo lodím vyplout s pokyny sira Francise Walsingama, který požadoval, aby se admirál po několik měsíců zabýval průzkumem amerických západních břehů. Plavba přes Atlantický oceán tak měla trvat zhruba rok.⁷⁷

5.3. Kolem Afrického pobřeží a napříč Atlantikem

Když flotila odrazila od pobřeží Cornwallu, rozhodl se admirál udržet směr k pobřeží Berberska a podél něj doplout až ke Kapverdským ostrovům a od nich do jižních vod Atlantiku k mysu Dobré naděje, který byl příhodný pro přistání. Drake určil Mogador,⁷⁸ ležící hodně na jih od Gibraltaru, jako místo

⁷⁴ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou* s. 49.

⁷⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 93.

⁷⁶ V roce 1574 byla výprava Richarda Grenvilla k Terra Australis zcela připravená a na poslední chvíli královna vydala příkaz o zrušení plavby.(WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 7.)

⁷⁷ BROŽ, I. *Piráta Jejího Veličenstva: Sir Francis Drake*. s. 47.

⁷⁸ V dnešním Maroku.(WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 55.)

shledání, kdyby se lodě musely od sebe oddělit. V této době neměl Drake ani tak problém s počasím, jako se správným načasováním, kdy seznámil posádku se skutečným cílem plavby.⁷⁹ Několik dní po vyplutí na pokyn královny byl Christopher Hatton povýšen do rytířského stavu, což bylo spojováno právě s Drakeovou cestou.⁸⁰

27. prosince proplula expedice kolem mysu Cantin a objevila se u pobřeží Maroka, které bylo ze sídelních měst Fésu a Marákkeše ovládáno sultány z dynastie Sa'dian,⁸¹ kteří mezi sebou často vedli spory.⁸² O dva dny později flotila zakotvila u ostrova Mogador. Drake se s částí posádky vydal na pobřeží Berberska zjistit, co vědí místní obyvatelé o námořním obchodu a také bylo nutné nabrat zásoby vody a potravin. Berbeři se objevili záhy. Když Drake zjistil, že vědí mnoho o zdejších obchodních cestách, připravil banket a pozval je na loď.⁸³ Angličané o místních poměrech nevěděli zhora nic, a tak si Drake místo obchodníků na loď pozval zástupce jedné ze stran občanské války. Na hostině se s nimi kapitán domluvil na obchodu, který ale skupina neměla v plánu uskutečnit. Následující den kapitán vyslal na břeh své lidi, aby provedli smluvený obchod s karavanou, kterou uviděli na obzoru. Místo obchodu však Berbeři námořníky přepadli a jednoho z posádky, Johna Frye, zajali. Drake nechtěl riskovat další životy, a proto se rozhodl pokračovat v plavbě.

7. ledna obepluli mys Rhir a spatřili tři španělské rybářské lodě, které zajali i s posádkou a které si Drake kvůli přísunu čerstvých ryb nechal

⁷⁹ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 53–54.

⁸⁰ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou* s. 39.

⁸¹ Obchodovali hlavně s Portugalci, Španěli a Benátčany a občas od nich též využívali vojenskou výpomoc. Právě v době příjezdu expedice sultáni očekávali ozbrojenou pomoc při občanské válce. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 55-56.)

⁸² WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 55-56.

⁸³ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 93.

v závěsu.⁸⁴ Cestou ke Kapverdským ostrovům, vzdálených 6 dní plavby, přepadla flotila další dvě karavely.⁸⁵

Flotila díky dobrému počasí zakotvila, již 17. ledna, v bezpečném a pro Portugalce velmi důležitém přístavu Cabo Blanco.⁸⁶ Po příjezdu anglické flotily na ostatních lodích v přístavu zavládla panika. Zde Drake donutil kapitána čtyřicetileté rybářské lodi, aby se připojil k lodi *Benedict*. Rybářskou loď později přejmenovali na *Christopher* a byla zařazena jako stálá jednotka anglické flotily.⁸⁷ Zde se Drake rozhodl svolat poradu s kapitány, na které jim objasnil plán cesty. Wynter i Doughty věděli o tom, že plavba má pokračovat přes Magalhãesův průliv a k Terra Australis, ale ostatní neměli o skutečném cíli cesty ani tušení. Námořníky pro tuto plavbu Drake získal příslibem tučné kořisti ze španělských lodí a přístavů. To se neseťkalo s pochopením urozených pánů.

Ke Kapverdským ostrovům expedice zamířila 21. ledna.⁸⁸ Aby plavba proběhla bez komplikací, zajal Drake jedno portugalské plavidlo, které mířilo na ostrovy.⁸⁹ 27. ledna posádka upoutala lodě u břehu ostrova Maio, ve vysídleném přístavu Porto Ingles.⁹⁰ Na lodích chyběly především zásoby vody. Drake poslal Johna Wyntera a Thomase Doughtyho s částí posádky drancovat ostrov, ale ještě než se dostali ke břehům, začali na ně útočit jiní piráti. Proto lodě odpluly k sousednímu, již civilizovanému, ostrovu São Thiago. Zde kousek

⁸⁴ Pustil je až 900 mil od pobřeží. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 58.)

⁸⁵ První přepadli 10. ledna u Baya de Rio de Oro. Druhou 15. ledna u Cabo Barbas (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 95.)

⁸⁶ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 54.

Cabo Blanco, vhodně situovaný přístav pro obchodní lodě, které pluly mezi Evropu, Guineou a Kapverdskými ostrovy. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 59.)

⁸⁷ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 95.

⁸⁸ Tyto ostrovy Portugalcům přinášely zisky ze zemědělství, těžby soli, chovu dobytka a zároveň byly hlavními centry obchodu s otroky. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 62.)

⁸⁹ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 61-62.

⁹⁰ Takto to na pobřeží vypadalo díky pirátům, kteří pobřeží Guiney okupovali a přepadali, a místní lidé se schovali do hor. Pirátům se zde dařilo. Přepadali obchodníky na hlavní trase do Afriky a Brazílie, které se v São Thiagu sbíhaly. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 96.)

od přístavu spatřili námořníci dvě portugalské obchodní lodě. Drakeovi se podařilo zajmout jen jednu z nich. Nejen že byla stotunová *Santa Maria* plně naložená vínem a zbožím, které se posádce před další plavbou velmi hodilo, ale byl na ní zajat i Nuño da Silva z Oporta, jeden z nejzkušenějších lodivodů pro plavbu jižním Atlantikem.⁹¹ *Santa Maria* se admirálovi líbila, a proto se rozhodl si ji po nějaký čas ponechat. Portugalskou posádku nechal vysadit u břehu a velení lodi svěřil Thomasi Doughtymu.⁹² Vytouženou vodu našla posádka až u ostrova Brava.

Po výprasku se Silva nakonec smířil s Drakeovou nabídkou, že na cestě Angličanům pomůže. Na *Pelican* měl čestné postavení a Drake si i s jeho pomocí zaznamenával veškeré informace o plavbě v těchto vodách.⁹³ Nuño da Silva se stal významným a jeho jméno neupadlo do zapomnění až do současnosti, neboť jeho poznámky, spolu s Fletcherovými, se staly hlavním historickým zdrojem pojednávajícím o této plavbě.⁹⁴

Počátkem února 1578 se expedice vydala do neznámých vod, které znal jen nový lodivod Silva. Flotila velmi zvolna mířila přes rovník na jih. Díky tropickému počasí a nepřízni větru byly sníženy i příděly potravy, protože nikdo nevěděl, jak dlouho se popluje k pevnině. Omezené příděly jídla, pověry a nicnedělání přispěly k prvním roztržkám mezi pány a námořníky.⁹⁵ Flotila překročila rovník 20. února, koncem měsíce byla 250 mil od pobřeží Brazílie na úrovni ostrova Fernando de Noronha.

Doughty obvinil Drakeova bratra Thomase z krádeže nákladu na portugalské lodi. Drake měl dojem, že toto obvinění není namířeno jen proti Thomasovi, a proto ho nebral na lehkou váhu. Situaci vyřešil tak, že sám

⁹¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 96-97.

⁹² BROŽ, I. *Piráta Jejího Veličenstva: Sir Francis Drake*. s. 50.

⁹³ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 66.

⁹⁴ MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou* s. 41.

⁹⁵ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 67-68.

přestoupil na *Santa Marii*,⁹⁶ na které svěřil velení svému bratrovi a Doughtyho poslal řídit *Pelican*.

Jádro nesvářů spočívalo ve sporu o hlavní velení nad flotilou. Doughty a Wynter se Drakeovi odmítali podřídit. Wynter ale na rozdíl od Doughtyho věděl, kde jsou meze. Další konflikt na sebe nenechal dlouho čekat. Každý den posílal admirál na lodě příkazy, jak bude flotila dál postupovat. Jednoho dne na *Pelican* vystoupil trubač John Brewer, který na příkaz Doughtyho dostal výprask místo běžného přijetí. Drake za tento čin potrestal Doughtyho převelením na *Swan*.⁹⁷

5.4. Pobřeží Brazílie

Díky portugalskému navigátorovi již v polovině března flotila plula podél pobřeží Brazílie. Portugalský lodivod kapitánovi poradil nepřibližovat se ke břehům, jelikož zde jeho krajané měli dobře ozbrojené přístavy. Drake ho poslechl. Posádka se proto dočkala vytouženého pohledu na zemi až 5. dubna, kdy lodě pluly na třicátém prvním stupni zeměpisné šířky.⁹⁸ V této oblasti hodlal kapitán zakotvit. Jeho plán opět překazilo počasí. Flotilu pohltila mlha a 14 dní tropických bouří rozdělilo lodě. Da Silva změnu počasí vysvětloval tím, že na pobřeží žijí domorodci, kteří takto zahánějí své nepřátele pryč.

14. dubna flotila vplula do společného ústí řek Paraná a Uruguay, Ría de La Plata, a zakotvila u výběžku, který Drake pojmenoval jako Mys radosti, neboť zde se všechny lodě znovu setkaly. Na lodích byl katastrofální nedostatek vody. Posádka se vydala směrem k ústí řeky a o tři dny později, 19. dubna objevila záliv Montevideo, kde mohla načerpat pitnou vodu a díky množství tuleňů též doplnit zásoby potravy. Výprava se zde však dlouho nezdržela, neboť zde nešlo opravit poškozené lodě. Drake přešel znovu na

⁹⁶ Celá flotila jí začala nazývat jednoduše Mary. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 98.)

⁹⁷ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 97-100.

⁹⁸ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 54.

původní vlajkovou loď a flotila vyplula hledat vhodnější kotviště. Na moři je zastihl další hurikán, který loď opět rozdělil. *Swan* bouře zahнала daleko od ostatních.⁹⁹ Kapitán lodi *Swan* plul stále k jihu a marně vyhlížel ztracenou flotilu.¹⁰⁰

Té se podařilo 13. května dostat do příhodných míst pro kotvení, k pobřeží zvanému Cape Tres Puntas.¹⁰¹ Drake s částí posádky opustil *Pelican* a vydal se prozkoumat kotviště. Jeho skupinu však zahalila mlha a jen díky veliteli na *Marigold*, Johnu Thomasovi, který pro ně vjel až do přístavu, vyvázli.

Bouře v této oblasti byly na denním pořádku a vždy loď rozdělily. Při jedné takové zmizela další loď, *Santa Maria*. Zbytek flotily plul jižněji k řece Deseado, kde byl bezpečný přístav. Odtud se *Pelican* vydával hledat ostatní loď a právě tehdy našla i *Swan*. Obě lodě společně dopluly do přístavu 17. května.¹⁰² Přístav byl opravdu příhodný. Zde mohli bez pocitu ohrožení v klidu doplnit zásoby¹⁰³ a opravit loď, které to již po četných bouřích potřebovaly. Posádka zde zůstala dva a půl týdne. Vysoký počet lodí se v neklidných vodách jižního Atlantiku stal spíše přítěží a tak kapitán rozhodl, že se zde zbaví *Swan*.¹⁰⁴

Problémy s Thomasem Doughtym nepřestaly ani po návratu *Swan*. S rozhodnutím zničit loď Doughty nesouhlasil, neboť se bál o své poslední pravomoci. Rozmluva na palubě se vyostřila a Doughty admirála udeřil. Za toto chování ho Drake poslal na *Christopher*, nejmenší loď flotily, kterou pověřil

⁹⁹ Kapitán John Chester si na lodi zažil horké chvíle, když nedezertoval a ani nepodlehł Doughtyho přemlouvání, aby se přidal ke vzpouře. Džentlmeni mu začali dělat potíže. I loďmistr se s nimi pohádal kvůli přidělení potravin. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 78-79.)

¹⁰⁰ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 76-81.

¹⁰¹ Drake ho pojmenoval jako Mys naděje. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 100.)

¹⁰² KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 103.

¹⁰³ Potrava se skládala hlavně z chycených pštrosů. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 83.)

¹⁰⁴ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 54.

velením loďmistra ze *Swan*.¹⁰⁵ Nejspíš to nebyla jen facka, která rozhodla o uvěznění Doughtyho. Po návratu *Swan* si Drake vyslechl mnoho stížností na jeho chování. Doughty, promlouvající za všechny gentlemany, chtěl vědět, koho Drake určí jako svého nástupce, kdyby se mu něco stalo. Doughty mohl také zneužít svých znalostí o skutečném cíli výpravy, neboť posádka nebyla doposud informována. Na *Christopher* byl přeložen i Doughtyho bratr Thomas.¹⁰⁶

Jakmile lodě 1. června vypluly na oceán, *Christopher* se oddělil od zbytku flotily. Ostatní lodě se vrátily zpět do přístavu. Teprve během dvou dnů se *Christopher* objevila. To se však Drake již rozhodl, že předejde dalším problémům z Doughtym a loď *Christopher* nechal odstrojit a odstavit. Bratry Doughtyovy nalodil na *Elizabeth*, zakázal jim psát a číst v jiném, než anglickém jazyce¹⁰⁷ a ostatní posádce dal příkaz s nimi nehovořit. Aby si Drake udržel poslušnost posádky, slíbil jí za věrnost po návratu přiděl z kořisti. Současně dal všem na vědomí, že pokud bude někdo stát za Doughtym, stane se jeho nepřítelem a nedostane žádný podíl z této výpravy. I přes toto varování mnoho mužů za Doughtym stálo, mezi nimi byl i John Wynter.¹⁰⁸ Po těchto opatřeních zamířila flotila na jih. Cesta k přístavu San Julian, kde se mimo jiné našla i *Santa Maria*, trvala dva týdny. Drake měl štěstí, že se flotile podařilo v této roční době v přístavu přistát. Zde se admirál rozhodl zbavit i *Santa Marii*. Tři lodě se mu pro další účel plavby zdály dostačující.¹⁰⁹

¹⁰⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 103-104.

¹⁰⁶ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 84-86.

¹⁰⁷ Zákaz psaní a čtení v jazyku jiném, než anglickém, vydal Drake proto, že Doughty byl astrolog a ke své práci potřeboval Efemeridy a jiné latinské příručky. Vedle toho Doughty vlastnil deník a ostatní poznámky v latině. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 105.)

¹⁰⁸ Povolil Doughtymu bydlet ve své vlastní kabině, přestože Drake nařídil, aby Doughty jedl a spal s námořníky. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 105.)

¹⁰⁹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 104-105.

Kvůli zimnímu období a silnému větru se zde Drake rozhodl přezimovat, stejně jako Magalhães, který v dubnu roku 1520 strávil v přístavu San Julian pět měsíců.¹¹⁰ 22. června se posádka vydala na břeh, aby našla vhodné místo pro zbudování tábora a obstarala vše potřebné. Při obhlídce se skupina střetla s patagonskými indiány. Dva námořníky to stálo život.¹¹¹ Navzdory konfliktu s místními obyvateli se Drake rozhodl zůstat.

Nejen v tomto bodě se Drakova plavba s jeho portugalským předchůdcem shodovala. Na tomto místě Magalhães potlačil vzpouru důstojníků. Kapitán Victor Luis de Mendoza odmítl uposlechnout rozkaz, který se týkal přezimování.¹¹² Iniciátory vzpoury, Juana de Cartagenu a Sáncheze de la Reinu, Magalhães potrestal vysazením na břeh a dal popravit kapitána Gaspara de Quesada.¹¹³ Drakova posádka dokonce při budování stanoviště našla jeho ostatky.

Drake se rozhodl, že nepřizpůsobivého Doughtyho definitivně zneškodní. Kvůli nesvárům nechtěl riskovat osud celé výpravy. Dne 30. června se celá posádka dostavila na břeh. Aby tento proces působil důvěryhodně, sestavil čtyřicetičlennou porotu a Doughtyho přítele, Johna Wyntera jmenoval do jejího čela.¹¹⁴ John Thomas byl pověřen sepsáním všech stížností na Doughtyho od posádky a při procesu stál na straně obžaloby. Nejvážnějšími proviněními byly dle obžaloby Doughtyho vzpoura a prohlášení, že královna a její rada jsou zkorumpované.¹¹⁵ Drakea nejspíš nejvíce rozčílila výpověď Neda Brighta, který před tribunálem vypovídal, že mu Doughty prozradil, že skutečný cíl expedice

¹¹⁰ SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 111.

¹¹¹ Konkrétně Olivera a Winterhaye. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 106.)

¹¹² OPATRŇY, J. *První plavba kolem světa*. Historický obzor. 1994, 5, 10, s 219.

¹¹³ SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 111.

¹¹⁴ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s 55.

¹¹⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 105-106.

zná i lord Burghley. Doughty byl odsouzen k smrti.¹¹⁶ Dodnes není jisté, zda měl Drake právo rozsudek vykonat. Na místě popravky musela výprava zůstat ještě několik týdnů. Admirál se snažil posádku co nejvíce zaměstnávat a její pozornost obracel k náboženské horlivosti.¹¹⁷

5.5. *Magalhãesův průliv a vplutí do Pacifiku*

17. srpna flotila vyplula k Magalhãesovu průlivu¹¹⁸ a již za čtyři dny jím proploovala. Admirál v těchto dnech přejmenoval vlajkovou loď *Pelican* na *Golden Hind*.¹¹⁹ 24. srpna lodě zakotvily u ostrova, kde žilo mnoho tučňáků.¹²⁰ Skupina mužů se vydala na lov, aby doplnila zásoby. Dle Fletcherova deníku navštívili tři ostrovy, které Drake zanesl do mapy se jmény: Albětin ostrov, ostrov sv. Bartoloměje a ostrov sv. Jiří. Dle Cavendishovi mapy se na tomto místě vyskytovala skupina pěti ostrovů. Cavendish tyto ostrovy nazval ostrovy tučňáků.¹²¹

Plavba úžinami trvala flotile 17. dní. Do vod Tichého oceánu vplula 6. září.¹²² V této roční době zde bylo počasí krajně nepříznivé. Ačkoliv se lodě snažily plout na jihozápad, bouře je hnala na jihovýchod od průlivu a dále

¹¹⁶ Poslední den svého života, tedy 2. července, Doughty prožil pokojně. Se svým katem se pomodlil při bohoslužbě a v příjemném hovoru s Dreakem poobědval. Poprvé se za celou výpravu choval jako opravdový džentlmen. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 96-97.)

¹¹⁷ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 94-99.

¹¹⁸ Lodi *Pelican* velel Francis Drake a o směr plavby se stále staral Nuño da Silva. Na *Elizabeth* byl kapitánem John Wynter a John Thomas zůstal kapitánem na *Marigold*. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 113.)

¹¹⁹ Bylo to na počest sira Christophera Hattona, jehož kancléřem byl právě Thomas Doughty. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 104.)

¹²⁰ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 104.

¹²¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 116.

¹²² Nazvané též Jižní moře. (DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 55.)

západojihozápadním směrem.¹²³ Zpočátku se dařilo udržet lodě pohromadě, ale nakonec se 30. září ztratila *Marigold*. Co se s ní stalo, není známo.¹²⁴

Lodě *Golden Hind* a *Elisabeth* silný vítr zanesl jihovýchodním směrem.¹²⁵ 30. září se Wynter i Drake obrátili k severu a po týdnu se ocitli opět u ústí průlivu.¹²⁶ Na 51° jižní šířky chtěli zakotvit a schovat se před „vysokým mořem,“ ale *Golden Hind* přišla o obě kotvy a tak pro ni bylo nemožné se udržet poblíž *Elisabeth*. Lodě se ztratily navzájem.¹²⁷ *Elizabeth* plula na sever podél pobřeží a *Golden Hind* na otevřené moře západojihozápadním směrem až se 24. října dostala na 57° stupeň zeměpisné šířky. Drake věděl, že by podle map mělo druhou stranu úžiny lemovat souvislé pobřeží Terra Australis. Zde však zjistil, že se mapy mýlí.¹²⁸ Místo souvislé pevniny Terra Australis se v blízkosti mysu Hoorn nacházel pouze shluk ostrovů, které Drake pojmenoval jako Ažbětiny.¹²⁹ Na cípu nejj jižnějšího ostrova členové posádky na její počest postavili pomník a zůstali zde dva a půl týdne odpočívat. Poté se *Golden Hind* začala pomalu přibližovat k 30° zeměpisné šířky,¹³⁰ kde se měla setkat s *Elizabeth*.¹³¹

Elizabeth na smluvené místo setkání však nedorazila. Nevíme přesně, zda tomu zabránila bouře, nebo zda se kapitán sám rozhodl nasměrovat plavidlo již k domovu, či ho k tomuto rozhodnutí přemluvila posádka. O tom, že

¹²³ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 122.

¹²⁴ Kelsey uvedl, že dle Fletcherova deníku posádka slyšela z *Marigold* křik, když se třístila o pobřeží. (Tamt. s. 122.)

V knize *Plavby, které změnily svět*, se uvádí, že posádka čítala 29 mužů. (AUGHTON, P. *Plavby, které změnily svět*. s. 94.)

¹²⁵ Až 100 mil od Ohňové země. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 108.)

¹²⁶ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 107-108.

¹²⁷ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 122.

¹²⁸ Z geografického hlediska byl toto Drakeův největší objev.

¹²⁹ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 55.

¹³⁰ Místo, na kterém se *Elizabeth* s *Golden Hind* měly setkat, nabízelo tři možnosti, kam se s expedicí vydat. První možností bylo hledání zpáteční cesty kolem severní části kontinentu, druhou možností bylo nalezení pasátových větrů, které by *Golden Hind* nasměrovaly k ostrovům koření a třetí, vítěznou možností, byla loupežná plavba podél pobřeží španělské Ameriky. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 115.)

¹³¹ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 110-115.

se *Elisabeth* vrátila zpět do vlasti, víme díky spisovateli Edvardovi Cliffovi, který plul na její palubě a který zaznamenal 11. listopad jako den, kdy dal kapitán Wynter pokyn otočit loď směrem k Anglii.¹³² Když po sedmi měsících dopluli do domovského přístavu, čekal na Wyntera za zradu soudní proces, který skončil vynesením rozsudku smrti. S vykonáním rozsudku se čekalo na Drakea, který po svém návratu podal svědectví, které vedlo k udělení milosti pro Wyntera.¹³³

5.6. Objevování pobřeží Tichého oceánu

25. listopadu *Golden Hind* zakotvila u ostrova Mocha.¹³⁴ Skupina jedenácti námořníků vystoupila na břeh. Místní indiáni jim přinesli jídlo v domnění, že hned odplují. Drake ale se stejnou skupinou druhý den opět připlul nabrat vodu. Indiáni však na ně zaútočili a posádka, oslabená o dva zajaté námořníky, musela utéct zpět na loď.

Zásoby vody byly v kritickém stavu, a tak *Golden Hind* plula dál. Minula přístavy Concepción a Valparaíso a na 33° jižní zeměpisné šířky, severně od těchto měst, posádka objevila příhodné kotviště. Nejspíš to byl záliv Quintero, který byl, až na indiánské lodě, pustý. Indián, jménem Felipe, jim podal informace o obchodní lodi, která se nakládá v nevalně ozbrojeném přístavu Valparaíso. Drake se rozhodl vrátit a zaútočit. 5. prosince v noci se část anglické posádky zmocnila španělské lodi *La Capitana*¹³⁵ a také vydrancovala městečko. Na lodi si Drake ponechal pouze lodivoda Juana Griega a přinutil

¹³² MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou* s. 41-42.

¹³³ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 116.

¹³⁴ Byla to vstupní brána do La imperial, hlavního města dobývání zlata v Chile. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 138.)

¹³⁵ Před 10 lety sloužila jako vlajková loď v expedici Pedra Sarmienta de Gamboa na Šalomounových ostrovech. (WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 124.)
Když Drake zaútočil, vezla loď zlato zhruba v hodnotě 24 000 pesos, dřevěné řezivo pro opravy lodí a jiné důležité zboží, nejen pro piráty. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 142.)

ho, aby Angličanům sloužil. Nejcennější byly pro Drakea navigační knihy¹³⁶ lodivoda.¹³⁷ Kořist pokryla všechny náklady na expedici i odměnu pro posádku, která Drakeovi konečně začala důvěřovat. Po úspěšné akci se piráti, i s další lodí, vrátili do zálivu a hledali příhodnější místo pro kotvení.

Když se o Drakově plenění dozvěděla španělská koloniální vláda, snažila se situaci řešit. Guvernér v Chille, don Rodrigo de Quiroga dal dokonce *Golden Hind* pronásledovat a zaslal depeši do Callaa, aby město před pirátem varoval. Ani jeden rozkaz ale nebyl vyplněn.¹³⁸

Flotila stále hledala vodu, v zátocce La Heradura ji konečně našla. Piráti však byli zaskočeni skupinou 50 španělských jezdců, nasazených proti Drakovi. Posádka se proto rychle stáhla na loď, jeden muž byl však zastřelen. *Golden Hind* i *La Capitana* musely plout dále podél pobřeží na sever.¹³⁹ O přítomnosti pirátů se již dobře vědělo, a proto bylo obtížné pro ně najít bezpečné místo. To se jim podařilo až 22. prosince v zálivu Salada, nacházejícího se na 27° a 15' jižní šířky. Kapitán rozkázal opravit obě lodě a postavit novou šalupu. 9. ledna ji pak vyslal na jih hledat *Elizabeth* a *Marigold*. *Golden Hind* byla po měsíci opět dobře ozbrojena a připravena na další cestu.¹⁴⁰

19. ledna vypluli dál na sever a u Tarapacá vzali na palubu indiánského rybáře, aby jim pomohl hledat vodu.¹⁴¹ Nalodili též španělské obyvatele na člun, aby vzbudili dojem, že lodě jsou španělské. V této zátocce zajali a okradli jednoho kurýra, který se právě vracel z Potosí.¹⁴² Jeho sedm lam vezlo stříbrné

¹³⁶ Obsahovaly sadu map a navigačních instrukcí pro všechny přístavy na pobřeží a Drake je mohl používat po celý zbytek této plavby. (Tamt. s. 142.)

¹³⁷ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 124-142.

¹³⁸ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 125-126.

¹³⁹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 143-144.

¹⁴⁰ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 128-130.

¹⁴¹ Byla to malá zátoka asi 100 mil severně od místa zvaného Puerto de Tarapacá. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 148.)

¹⁴² V Potosí se nacházely největší stříbrné doly. (Tamt. s. 148.)

pruty v ceně asi 3000 pesos. K přístavu Arica¹⁴³ flotila doplula 5. února a posádka obsadila dvě lodě. Jednu z nich Drake připojil k flotile. Místním obyvatelům se však podařilo varovat před Drakem ostatní přístavy ležící směrem na sever. V přístavu města Arequipa, Puerto de Chule, se měla podle Drakeových informací nacházet loď naložená stříbrem. Když do přístavu 9. února dorazil, zjistil, že varovaným obyvatelům se podařilo loď vyložit. Již prázdnou loď Bernala Buena zařadil do své flotily jako čtvrtou a odplul.

S tak velkou flotilou byli Angličané dost nápadní, a proto se nakonec Drake rozhodl přenést vše cenné na *Golden Hind* a nechat si jen člun. Dalších 50 mil na sever napadli Angličané další tři lodě.¹⁴⁴ Kapitán Gaspar Martin informoval Drakea, že loď naložená stříbrem, *Nuestra Señora de la Concepción*, již z přístavu odplula, ale že ještě další dvě lodě¹⁴⁵ jsou očekávány v přístavu Callao, kam Drake zamířil.¹⁴⁶ Do Callao de Lima flotila dorazila 13. února 1579. Město bylo dobře ozbrojené. Do přístavu se dostali, ale žádné bohatství je nečekalo, neboť lodě byly prázdné. Podařilo se jim pouze vzbudit rozruch, španělským lodím přesekat kotevní lana a uprchnout.¹⁴⁷

K dopadení Drakea nechal Alvarez de Toledo¹⁴⁸ nalodit 300 mužů na dvě lodě pod vedením Diega de Trias Trejo. Drake se jim ale během dvou dnů ztratil z dohledu.¹⁴⁹ Toledo potrestal posádku i kapitány a vyslechl zajatce. Dokonce si nechal předvolat i lapeného anglického piráta Oxenhama. 16. února svolal správní radu Peru, po které požadoval uvolnění dostatečných prostředků z královské pokladnice k zajištění ochrany pobřeží a lodí. Rada jednala rychle

¹⁴³ Královské skladiště stříbra. (Tamt. s. 148.)

¹⁴⁴ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 146–149.

¹⁴⁵ Jedna z těchto lodí měla patřit Miguelu Angelu a druhá loď Andrésovi Murielovi. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 151.)

¹⁴⁶ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 135.

¹⁴⁷ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 56.

¹⁴⁸ Od roku 1569 místokrál v Peru. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 117.)

¹⁴⁹ Místokráli kapitáni napsali prohlášení, kde psali, že v pronásledování nemohli pokračovat z toho důvodu, že mnoho pánů trpělo mořskou nemocí. (MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou*. s. 43.)

a již 27. února vypluly další dvě lodě, které měly Drakea zastavit.

Piráti se mezitím vydali za *Nuestra Señora de la Concepción*. Díky hustšímu osídlení byly španělské přístavy již o Drakeovi informovány. Jeho loupění podél pobřeží již bylo nebezpečné. *Nuestra Señora de la Concepción* měla sice 14. dní náskok, ale po cestě přibírala další zboží. Proto Drake věděl, že ji může dohnat.¹⁵⁰

24. února vpluli do přístavu Paita, kde zajali lodivoda Custodia Rodrigua. U výběžku Parina, 20 mil od přístavu, obsadili obchodní loď Gonzala Alvareze. *Golden Hind* se vyhnula zálivu Guayaquil a cestou k přístavu San Francisco posádka objevila příhodný přístav Los Quijimes, kde nabrala vodu. 28. února obsadili loď plující z Guayaquilu, která patřila Benitu Díazovi Bravovi. Drake loď oloupil a rozhodl se nejprve, že si ji i s kapitánem ponechá, ale další den změnil své stanovisko a rozhodl se opačně. Lodi odřízli plachty a kotvy a i s kapitánem jí poslali na oceán.¹⁵¹

Touto dobou byla *Nuestra* již vidět na obzoru. Drake k jejímu dopadení použil známou pirátskou lest. Okolo lodě dal přivázat sudy naplněné vodou, aby loď vypadala, jako naložená, obchodní loď. Trik zabral a kapitán San Juan de Anton ke *Golden Hind* zamířil.¹⁵²

Když k sobě lodě přirazily, Angličané posádku velmi rychle zneškodnili. Drake obě lodi nasměroval k severozápadu. Loď skýtala neuvěřitelně bohatou kořist.¹⁵³ San Juan de Anton se stal i s posádkou nedobrovolným hostem na *Golden Hind*. Trvalo několik dní, než byl přemístěn náklad. Drake se snažil na zajatce působit jako znalec místních vod. Když byl náklad 6. března přenesen,

¹⁵⁰ WILSON, D. *Piráťova Plavba kolem světa*. s. 137-141.

¹⁵¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 153-156.

¹⁵² DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 56.

¹⁵³ V lodních knihách byl zapsán náklad v hodnotě 362 000 pesos, ale loď vezla i neregistrovaný náklad, jehož cena se odhaduje na 40 000 pesos. (WILSON, D. *Piráťova Plavba kolem světa*. s. 149.)

dostala jak anglická, tak i španělská posádka, včetně kapitána, dary, mezi nimiž byl i průvodní list.¹⁵⁴ Drake nechal španělské námořníky nastoupit zpět na jejich loď a pustil je na svobodu. Drake velmi dobře věděl, že veškeré informace o tom, kolik anglických lodí se v těchto vodách pohybuje a kterou cestou se hodlá vydat zpět do Anglie, budou předány do rukou místních úřadů a že tím způsobí paniku.¹⁵⁵

5.7. Cesta k Molukám

Kapitán se nyní chtěl co nejdříve dostat do Anglie. Před sebou měl tři možnosti. Vrátit se po trase zpět k Magalhãesově úžině, nebo se plavit přes Moluky, nebo nalézt severní cestu Anianskou úžinou.¹⁵⁶ Mezitím se španělští velitelé, kteří dopluli do Manty, dohadovali jak postupovat. Nakonec Don Luis rozhodl, že flotila popluje k Panamě. K té se dostali 31. března. Přesto, že se setkali s Juanem de Anton, který jim o Drakeovi podal mnohé informace, nejednali efektivně. V polovině dubna přišel španělské trestné výpravě, která se stále nacházela v Mantě, rozkaz o odvolání akce.¹⁵⁷

V této době Angličané hledali místo pro obnovení doplnění zásob. 18. března, blízko pobřeží Nikaragui, u ostrova Caño, zajali a oloupili loď obchodníka Rodriga Tella. Při výslechu námořníků se Drake dozvěděl, že loď veze dva muže, kteří znají cestu k Molukám. Starší z nich, Alonso Sánchez Colchera, sebou vezl množství map a informací o hloubkách a proudech vyskytujících se na cestě do Španělska.¹⁵⁸

Drake se chtěl se pomstít donu Martínovi Enríquezovi, kterého vinil

¹⁵⁴ Jisté výnosy z loupeže vytěžili i španělští úředníci. V hlášeních odeslaných do Španělska bylo napsáno, že Drake uloupil 240 tun stříbra, ale anglické dokumenty ukazují, že uloupil pouze 26 tun. (MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou* s. 45.)

¹⁵⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 158-162.

¹⁵⁶ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 56.

¹⁵⁷ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 155-156.

¹⁵⁸ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 162-164.

z útoku v San Juan de Ulúa. Lodivod Alons Sánchez s Angličany však odmítl spolupracovat, a tak se nedostali ani do přístavu. 4. dubna 1579 se Drake zmocnil lodě dona Francisce de Zárate,¹⁵⁹ kterého velmi podrobně informoval o již uskutečněné plavbě. Po třech dnech loď, ochuzenou o porcelán, hedvábí a batist, propustil s celou posádkou a s nimi poslal i Alonse Sánchéze.¹⁶⁰ Drake plul podél pobřeží a 13. dubna vyloupil vesnici Guatulco. O tři dny později propustil všechny zajatce, včetně Nuña da Silvy, naposledy doplnil zásoby vody a potravin a vydal se na sever.¹⁶¹ V Guatulcu podal ještě mylnou informaci o tom, že chce přepadnout Acapulco.

Z Colcherových map se Drake dozvěděl, že kdyby se chtěl vydat v této době do Anglie přes Moluky, dorazil by tam v období tajfunů, které by mohly být pro *Golden Hind* ničivé. Ovšem tří měsíční čekání na lepší počasí u španělských břehů nebylo o nic bezpečnější. Drake se proto rozhodl, že se pokusí nalézt tzv. Severozápadní cestu. Informace o hledání Anianské úžiny jsou sporné a nemáme přesné informace o tom, jak plavba probíhala. S jistotou víme, že roku 1584 svědčil o plavbě John Drake, který uvedl, že jeho bratr našel v oblasti kolem 46° a 48° severní šířky několik ostrovů. Dva z nich také pojmenoval.¹⁶²

Plavba ve španělských vodách nebyla zrovna poklidná. *Golden Hind* cestou na sever stále stíhaly bouře a mlhy. Po čtyřiceti dnech nepříznivého počasí, zhoršujícího se stavu lodi a žádných vyhlídek na pevninu, Drake loď nasměroval na východ a rozhodl se neúspěšně hledat místo pro kotvení v oblasti mysu Blanco.

Následně plul na jih a 17. června se konečně dostal k příhodnému

¹⁵⁹ Bratranec vévody z Mediny. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. London: Weidenfeld and Nicolson, 1973. s. 106.)

¹⁶⁰ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 159-163.

¹⁶¹ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 56.

¹⁶² KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 181.

přístavu, nacházejícímu se mezi 38° a 38,5° severní šířky, ve kterém opravil loď a nabral zásoby.¹⁶³ Zde Angičané navázali kontakt s místními obyvateli. Indiáni žijící na tomto území se jmenovali Miwokové.¹⁶⁴ Francis Fletcher ve svých poznámkách uvedl, že indiáni je nejspíš považovali za bohy a 26. června jmenovali Drakea čestným náčelníkem kmene. Drake na tomto území umístil desku s prohlášením, že se toto území stává vlastnictvím královny Alžběty a nazývá se Nový Albion.¹⁶⁵

V polovině června nastalo příznivé počasí pro plavbu k Molukám. *Golden Hind* naložila zásoby u Farrallonských ostrovů a 26. července se vydala napříč Tichým oceánem.¹⁶⁶ Loď plula jihozápadním směrem mezi osmou a dvanáctou rovnoběžkou, dále Kolem Marshallových a Gilbertových ostrovů, až posádka spatřila Filipínské ostrovy. 16. října 1579¹⁶⁷ Drake zakotvil u pobřeží ostrova Mindanao, kde doplnil zásoby vody.¹⁶⁸

Na začátku listopadu se Angličané dostali k „Ostrovům koření,“ kde jim možnost kotvit nabídl sultán Babú z ostrova Ternate. Babú Drakea pozval na ostrov ve snaze, že najde spojence proti Portugalcům.¹⁶⁹ *Golden Hind* zásobil vším, co námořníci potřebovali, a na oplátku chtěl ujištění, že do dvou let mu Angličané pošlou flotilu, která ho zbaví Portugalců. Nejen kvůli zásobám mu Drake pomoc ochotně přislíbil. Pro Anglii byl takový kontakt důležitější, než pouhé loupění.¹⁷⁰

¹⁶³ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 167-168.

¹⁶⁴ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 56.

¹⁶⁵ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 172-176.

¹⁶⁶ BROŽ, I. *Piráta Jejího Veličenstva: Sir Francis Drake*. s. 64.

¹⁶⁷ Drake předpokládal, že cesta bude daleko kratší, než ve skutečnosti byla. Jak angličtí, tak španělští lodivodi zakreslovali mapy tak, aby jim dle Torsediallské smlouvy patřilo co nejvíce území kolem Moluk, a nejspíš proto nikde nebyla uvedena délka plavby. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 179-180.)

¹⁶⁸ DIBELKOVÁ, I. *Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. s. 57.

¹⁶⁹ Sousední ostrov Tidore ovládali Portugalci, se kterými vedly místní muslimské sultanáty, již přes 50 let, spory. (WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 185-186.)

¹⁷⁰ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 185-189.

5.8. Zpět do Plymouthu

Přeplněná *Golden Hind* zamířila 9. listopadu jihozápadním směrem, kde byla na jednom z dalších ostrovů¹⁷¹ připravena na další dlouhou plavbu. 12. prosince nechal Drake z lodi vyložit několik děl a zanechal zde také otroky, přivezené ze španělské Ameriky. *Golden Hind* se vydala směrem na západ. U ostrova Celebes plachetnice najela na skalisko. Posádka musela odlehčit loď, a proto z lodi vyházela několik děl a část nákladu s kořením a potravou. Přesto se *Golden Hind* nepodařilo z útesu vyprostit. Drake rozkázal Fletcherovi, aby uspořádal bohoslužbu, při které Fletcher projevil lítost nad popravou Doughtyho. Příliv nakonec loď nadlehčil a ta mohla pokračovat v cestě.¹⁷²

Bylo nezbytné doplnit zásoby. První zastávkou se stal, 8. února 1580, ostrov Barytone, na kterém se však nedala opravit loď. Proto pokračovali až k jižnímu pobřeží Jávy, kde se utábořili na více jak dva týdny.¹⁷³ 13. března je místní vládce Rádža pozval na oficiální návštěvu, kde s Drakem dojednali obchod a již 26. března *Golden Hind* pokračovala do Indického oceánu. Drake se rozhodl plout rovnou k mysu Dobré naděje, aby se vyhnul portugalským obchodním základnám.¹⁷⁴ S pomocí jihovýchodního větru se k mysu dostali za 56 dní, 18. června se jim podařilo mys obeplout a *Golden Hind* se vydala rovnou ke Guineji. 22. července zakotvili u břehů Sierry Leone a posádka opět načerpala nové zásoby vody. Téhož dne *Golden Hind* vyplula severozápadním směrem od Azor, nabrala do plachet západní vítr, který ji zajistil plavbu až do Plymouthu. Většina historiků i pramenů se shoduje na tom, že Francis Drake do přístavu dorazil po třech letech dne 26. září 1580.¹⁷⁵

¹⁷¹ Drake ho nazval ostrovem Krabů. Ostrov se dle jeho zápisu nachází na 4° severní šířky. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 200.)

¹⁷² KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 201-202.

¹⁷³ S velkou pravděpodobností to byl přístav Tjilatjap. (Tamt.s. 203.)

¹⁷⁴ WILSON, D. *Pirátská Plavba kolem světa*. s. 200-203.

¹⁷⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 204.

Anglie v této době neměla zrovna výhodnou pozici. Španělský král Filip II. se snažil o upevnění své moci i katolické církve v Evropě. Koncem srpna roku 1580 zemřel portugalský král Jindřich I. O trůn projevil zájem hned několik uchazečů. Mezi ně patřil samozřejmě i Filip II., který měsíc po korunovaci dona Antonia na portugalského krále,¹⁷⁶ pověřil vévodu z Alby, aby Portugalsko napadl a porazil.¹⁷⁷ To se vévodovi podařilo ještě téhož roku, v bitvě u Alcântary.¹⁷⁸ Vítězství Filipa II zajistilo Španělsku nadvládu nad celým Pyrenejským poloostrovem a s ní i kontrolu nad pobřežím západního Atlantiku.¹⁷⁹

V Nizozemí byla v lednu 1579 založena tzv. Arraská unie, která spojovala jižní katolické provincie a prosazovala smír se Španělskem. O měsíc později se však sedm severních kalvinistických provincií spojilo v tzv. Utrechtskou unii, která naopak usilovala o nezávislost nad Španělskem.¹⁸⁰ V roce 1581 tato unie oznámila, že Filipa II. nadále nepovažuje za svého panovníka. Některé provincie byly sice Španěly dobyty,¹⁸¹ ale i tak Utrechtská unie později vyhlásila Republiku spojeného Nizozemí.¹⁸² Vévoda z Anjou přijal nabídku Viléma I. Oranžského ohledně nástupnictví Spojených nizozemských provincií.

Alžběta I. se sama angažovala v boji proti Filipovi II. Uvažovala o uzavření sňatku s francouzským princem vévodou z Anjou, budoucím dědicem Spojených nizozemských provincií.¹⁸³ Jednání o svatbě však

¹⁷⁶ Korunovace proběhla 24. července 1580.

¹⁷⁷ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 120.

¹⁷⁸ Dnes jedna ze čtvrtí Lisabonu.

¹⁷⁹ ARTETA, A. U. a kol. *Dějiny Španělska*. s. 275-276.

¹⁸⁰ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 121-122.

¹⁸¹ Flandry a Brabant.(KOSSMAN-PUTTO, J. A., KOSSMAN, E. H. *Nizozemí: Dějiny severního a jižního Nizozemí*. Přel. Petra Schürová. Rekkem: Sticing Ons Erfdeel vzw, 1999. s. 21-22.)

¹⁸² Tamt. s. 21-22.

¹⁸³ Katolík a dědic Jindřicha III. Francouzského, který přijal titul obránce belgických svobod, a který porazil Španěli v jižním Holandsku. (KENNETH O. M. a kol. *Dějiny Británie*. s. 244-245.)

provokovala anglické protestanty, proto se za něj nakonec Alžběta I. neprovdala.¹⁸⁴

Po tak dlouhé nepřítomnosti si kapitán nemohl být jist, jaké poměry vládnou v Anglii, a proto zůstal i s posádkou na lodi a poslal vzkaz své manželce. Ta, spolu s plymouthským starostou, připlula na *Golden Hind*. Starosta Drakea informoval o politickém dění v Anglii a poradil mu, aby tajně poslal zprávu o svém příjezdu královně a čekal na pokyny. Tak také Drake učinil a napsal Její Výsosti dopis, ve kterém jí popsal hlavní události ze své cesty a pověřil Brewera, aby dopis ke dvoru odvezl.¹⁸⁵

Královna již na Drakovy zprávy o plavbě čekala, neboť v březnu roku 1578 se ujal funkce španělského vyslance don Bernardino de Mendoza, který si stejně, jako mnoho dalších španělských obchodníků, stěžoval na Drakeovo chování při jeho „výzkumné expedici“ a uplatňoval nárok na vrácení uloupeného majetku, jakož i udělení audience u královny, zejména poté, co se dozvěděl o návratu Drakea do Anglie.¹⁸⁶ Královna ho však odmítla¹⁸⁷ a naopak vydala příkaz, aby se k ní dostavil Drake na soukromou návštěvu. Zde kapitán plných šest hodin podrobně informoval královnu o průběhu plavby, štědře ji zahrnul dary a věnoval jí i svůj cestovní deník. Alžběta pověřila Edmunda Tremayna tajným přesunutím a uložením menší části nákladu do Toweru a většiny „neoficiální“ části, stranou. Z tohoto důvodu již nelze přesně stanovit hodnotu Drakeovy kořisti, která se pouze odhaduje na částku vyšší než půl milionu liber.¹⁸⁸ Královna dokonce vydala zákaz cokoliv o průběhu cesty zveřejňovat. Drake byl za své služby, dne 4. dubna 1581, na palubě *Golden Hind* královnou

¹⁸⁴ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 127.

¹⁸⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 211.

¹⁸⁶ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 206-208.

¹⁸⁷ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 123

¹⁸⁸ WILSON, D. *Pirátova Plavba kolem světa*. s. 212-214.

pasován na rytíře.¹⁸⁹ Se španělskými obchodníky královna o vrácení kořisti nejednala.

Od této chvíle se stal Francis Drake oficiálním služebníkem královny. Díky přivezenému bohatství si ještě více naklonil důležité osoby u dvora, stal se členem dolní sněmovny¹⁹⁰ a 17. září 1581 byl zvolen starostou Plymouthu.¹⁹¹ Od svého soka, Richarda Grenvilla, koupil roku 1582 panství Buckland Abbey v Devonu.¹⁹² Obrovský zisk z Pacifiku a následný Drakeův společenský vzestup se staly velkou inspirací pro mnoho dalších výprav, jež ale nebyly tak úspěšné.¹⁹³

Ačkoliv se stal Drake váženým občanem, byl zde stále jeden člověk, který prosazoval potrestání Drakea za jeho činy. Tím byl John Doughty, který se spojil se španělským agentem Pedrem de Zubiaur. Ten byl však v březnu 1582 uvězněn a s ním i špeh jménem Patrick Mason, který při druhém výslechu na mučidlech prozradil existenci dopisu, ve kterém král Filip II. slibuje odměnu, 70 000 dukátů tomu kdo vrátí poklad nebo přinese Drakeovu hlavu. John Doughty měl být této nabídce nakloněn, a proto byl vsazen do vězení a není dochován záznam, že by byl někdy propuštěn.

V lednu 1583 zemřela Drakeova manželka Mary. Jeho druhou chotí se stala v únoru 1585 Elizabeth Sydenhamová ze Somersetu, jediné dítě sira Georga Sydenhama.¹⁹⁴ Drake se věnoval nejen politickému a rodinnému životu, ale i rozšiřování svých námořních a podnikatelských zájmů, o kterých však

¹⁸⁹ Tamtéž. s. 219.

¹⁹⁰ DIBELKOVÁ, I. *Sir Francis Drake. Část II. – Pirát ve službách královny*. Historický obzor. 2004, 15, 7/8, s. 154. (Dále jen *Pirát ve službách královny*)

¹⁹¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 227-228.

¹⁹² Tamtéž, s. 220.

¹⁹³ Mezi které patřil například Edward Fenton v roce 1582, Thomas Cavendish v letech 1585-1586 a 1588. Richard Hawkins byl posledním anglickým kapitánem, který se o proniknutí do Pacifiku v 16. století pokusil. (SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 120.)

¹⁹⁴ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 129-135.

nemáme spolehlivé záznamy.¹⁹⁵

V lednu roku 1584 byl vypovězen don Bernardino de Mendoza a Anglie přerušila diplomatické vztahy se Španělskem. Drake mohl využít této situace k prosazení svých plánů a to zejména zavedení stálého obchodního spojení s Molukami.¹⁹⁶ Královna mu ale povolení k plavbě nechtěla udělit. Vše se změnilo v okamžiku, kdy Filip II. vydal rozkaz zajmout všechny anglické lodě kotvící ve španělských přístavech. K jednání o jejich propuštění královna pověřila Drakea, kterému povolila dne 24. prosince 1584 plavbu do přístavu Viga, ve kterém byla uvězněna většina anglických lodí. Alžběta také přijala zástupce Nizozemí, kterým přislíbila otevřenou a zásadní pomoc v boji za nezávislost proti Španělsku.¹⁹⁷

¹⁹⁵ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 231-232.

¹⁹⁶ DIBELKOVÁ, I. *Piráta ve službách královny*. s. 154-155.

¹⁹⁷ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 241.

Tzv. Mírová dohoda z Nonsuchu, uzavřená roku 1584, byla reakcí na Filipovo společenství z katolickou ligu. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 148-151.)

6. Plavba do Západní Indie

Plán útoku Drake připravoval spolu s Johnem Hawkinsem,¹⁹⁸ hrabětem z Leicesteru, Walterem Raleighem a Christopherem Hattonem. Od počátku roku probíhaly přípravy na plavbu,¹⁹⁹ do které královna investovala 10 000 liber a poskytla dvě lodě. Mezi další investory patřil samotný Drake (7000 liber), hrabě Leicester (3000 liber), John Hawkins (2500 liber), William Hawkins (1000 liber) a sir Walter Raleigh (400 liber).

Na počátku dubna vydala Tajná rada dopisy pro anglické obchodníky, ve kterých jim nařizovala pomoci se zásobováním Drakeovy flotily. V instrukcích ale nebylo zcela jasně dáno, jak se má Drake k obchodníkům chovat a ani nebyly úplně přesně stanoveny instrukce pro samotnou plavbu. Drake musel dodržet pouze jediný závazek, a to nerozpoutat otevřenou válku se Španělskem.²⁰⁰

Dne 14. září 1585 flotila sedmi lodí²⁰¹ vyplula na moře. Již po dvou týdnech obeplula mys Finisterre, kde kapitáni lodí *Tiger* a *Bonaventure* zajali u severozápadních pobřeží Španělska plavidlo, vezoucí náklad sušených ryb do Jean-de-Luz. Posádku nakonec admirál propustil. Podobně blízko ostrova Muros objevili sedm francouzských lodí, které pluly k vlasti s nákladem soli. Drake jednu z lodí přiřadil ke své flotile a Francouzům dal slib, že po návratu

¹⁹⁸ V té době již pokladník anglické admirality. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 155.)

¹⁹⁹ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 155.

²⁰⁰ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 240-242.

²⁰¹ Vlajkovou lodí se stala, 25 let stará loď, přestavěná jako galeona *Elizabeth Bonaventure* (600 tun). Hawkinsova loď *Primrose* (300 tun) byla svěřená do velení Martinu Frobisherovi. Královnino plavidlo *Aid* řídil syn Williama Wyntera, Edward Wynter. Sám Drake vlastnil tři lodě z flotily a největší z nich, *Thomas* (200 tun), řídil jeho bratr Thomas Drake. Loď *Francis* (60 nebo 70 tun) dostal na starost Thomas Moon a v pozici více admirála plavidlu *Tiger* (200 tun) velel Christopher Carleill. Není jisté, kdo byl kapitánem zbylé admirálové lodě, *Mathew* (40 tun). (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 243-244.)

loď vyplatí, což také později opravdu učinil. Loď byla přejmenována na *Drakea*.

Dne 27. září loďstvo zakotvilo blízko ostrovů Cies nebo Bayona, v ústí řeky Vigo a admirál poslal na pevninu 700 vojáků v čele s Carleillem, aby vyjednal s místním guvernérem z Bayony možnost doplnění zásob a vody.²⁰² Než se tak stalo, přišla bouře a flotilu rozehnala. Toho využili Španělé a opustili přístav s několika naloženými plavidly. Admirála takové jednání natolik rozhněvalo, že dal rozkaz přístav Vigo vyplenit.²⁰³ Z tohoto místa se výprava vydala až 11. října.²⁰⁴ Není zcela jisté, proč Drake v přístavu Vigo zůstal tak dlouho. Jednou z možností je, že čekal na obchodní španělské loď z Nového světa, které se měly plavit bez vojenského doprovodu. Obě flotily však minul.²⁰⁵

Expedice opustila pobřeží Galicie směrem na Kanárské ostrovy. 2. listopadu nabrala na ostrově Palma vodu, proplula kolem Tenerife a zamířila ke Kapverdským ostrovům. Cestou posádka provedla několik menších loupežných výpadů, proplula kolem ostrova Hierro a 17. listopadu se přiblížila k ostrovům Boa Vista, Maio a São Thiãgo,²⁰⁶ kde na posledním z nich obsadila hlavní město. Velikost kořisti nesplnila Drakeovo očekávání, a proto dal město vypálit.²⁰⁷ 28. listopadu vzplálo na příkaz Drakea i další město Praya. Flotila se konečně vydala přes Atlantik a 18. prosince dosáhla ostrova Dominica, kde od místních obyvatel získala zásoby vody. Odtud výprava směřovala na

²⁰² KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 246-248.

²⁰³ Kořist dělala zhruba 6000 dukátů a velký stříbrný kříž. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 248.)

²⁰⁴ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 155

²⁰⁵ První z nich připlula do španělského přístavu San Lucar 22. září. To byl Drake ještě u břehů Anglie a druhá flotila měla připlout do 7. října do města Terceira. Úřady v Madridu ale věděly, že se flotila pohybuje kolem Finisterre a proto obchodní loď do přístavu nepluly a bezpečně zakotvily až v San Lucaru. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 249.)

²⁰⁶ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 250-253.

²⁰⁷ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 155.

Posádka často neplnila příkazy nadřízených a konala dle svého uvážení. Drake zde ještě před vyplutím nechal pro výstrahu popravit dva muže z posádky. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 256.)

severozápad, k ostrovu Hispaniola²⁰⁸ a na ostrově Saint Christopher strávila Vánoce.²⁰⁹ Zde se Drake rozhodl napadnout město Santo Domingo.²¹⁰

Toto ozbrojené město s opevněním Angličané dobyli díky svému vylodění několik mil od přístavu a útoku z pevniny v čele s generálem Christopherem Carleillem. Španělé nepředpokládali, že by Angličané mohli kvůli vysokému příboji zakotvit mimo přístav, a proto neměli kolem pevnosti jedinou hlídku. Drake rozkázal vojákům vést útok na obě brány města souběžně. Místní obyvatelé neměli šanci Santo Domingo ubránit.²¹¹ Kořist, v hodnotě pouhých 25 000 dukátů a dvou menších lodí,²¹² nebyla pro admirála očekávaným novoročním dárkem. V Santo Domingu se flotila zdržela měsíc, naložila všechna děla a otroky²¹³ a zamířila ke Cartageně.²¹⁴ Ačkoliv toto město bylo chráněno ze dvou stran mokřinami a z moře zúženým přístavem,²¹⁵ posádka lodí město, 9. února opět dobyla bez odporu, když část španělské obrany opustila své pozice a místo boje se dala na útěk.²¹⁶

Důvodů pro tak rychlé obsazení města bylo několik. Prvním z nich byla dobrá Drakeova strategie, neboť se rozhodl útočit na město paralelně ze souše a z moře. Druhým bylo lepší vyzbrojení anglické posádky a třetím

²⁰⁸ Dnešní Dominikánská republika. V 16. století známá, jako původní hlavní sídlo místokrále Nového Španělska. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii: Tažení velké Armady v roce 1588*. Praha: Epoque, 2010. s. 17.) Dále jen Bůh stál při Anglii.

²⁰⁹ Dalším důvodem pro zakotvení byla neznámá horečka, která cestou přes Atlantik usmrtila 300 mužů, mnoho dalších jí bylo nakaženo, a bylo tedy nutné nechat posádku odpočinout. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 155.)

Drake doufal, že se posádka uzdraví, ale i přes odpočinek více jak 20 mužů zemřelo. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 257.)

²¹⁰ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 257.

²¹¹ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 17-18.

²¹² Byly přejmenovány na *New Years Gift* a *New hope*. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 263.)

²¹³ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 262-263.

²¹⁴ Město ležící na východním pobřeží v Darienském zálivu. V té době jedno z hlavních a nejbohatších měst Západních Indií. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 267.)

²¹⁵ Představitel Cartageny, konkrétně guvernér don Pedro Fernandez de Busto, byl o příjezdu Drakea informován. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 155-156.)

²¹⁶ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 267.

neorganizovanost a nedostatek disciplíny španělského vojska. Výsledek byl předem daný. Plně ozbrojené město boj velmi rychle vzdalo.²¹⁷ Drake začal vyjednávat s místním guvernérem a biskupem o výši výkupného. Dohodu se uzavřít nepodařilo a tak Drake část města vypálil i spolu s nově postavenou katedrálou. Nakonec dostal výkupné od místních obyvatel.

Z Cartageny výprava vyplula 14. dubna. Krátce se zastavila pro zásoby a vodu na Kajmanských ostrovech, obeplula nejzápadnější výběžek Kuby, mys San Antonio a pokračovala dále na východ. Další vodu chtěli doplnit v Matanzas, ale větry jim nedovolily veplout do této zátoky, a proto Drake obrátil lodě zpět k mysu San Antonio, kde po měsíci zakotvily. Na tomto místě sice nebyl přístup k vodě, ale Drake rozhodl, že zde vězni a otroci vykopou studny a voda se získá tímto způsobem. Situace byla velmi špatná. Na lodích stále řádila neznámá horečka a přibývalo mrtvých. Nakonec i sám admirál pomáhal s nakládáním vody do člunů. Drake z důvodu velkých ztrát upustil od útoku na Havanu a s kapitány lodí se dohodl obrátit plavidla na sever k pobřeží Floridy.

27. května se flotila pohybovala poblíž města San Augustín.²¹⁸ Během loupežných výpadů v Karibiku se k admirálovi donesla zpráva, že se Španělé pokusí napadnout anglickou osadu na ostrově Roanoke.²¹⁹ Drake předpokládal, že útok bude veden právě ze San Augustínu, ve kterém měl sídlo španělský guvernér, a proto se rozhodl město napadnout.²²⁰ Guvernér Pedro Menéndez Marquez věděl o pohybu Angličanů v těchto vodách díky zprávě ze Santo Dominga a nechal město evakuovat. Flotila 28. května doplula k přístavu, který Drake bez problémů obsadil, ačkoliv byl chráněný pevností a děly. Když

²¹⁷ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 155-156.

²¹⁸ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 272-274.

²¹⁹ Osada byla založena v roce 1585 Richardem Grenvillem a měla být centrem Virginie, jak ji nazval jeho nevlastní bratr Walter Raleigh. Osadníkům byly přislíbeny lodě, které měly do roka připlout se zásobami. (SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 175.)

²²⁰ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 20.

posádka na druhý den zaútočila, Menéndez opustil město a nechal obyvatele bez ochrany. V San Augustínu Angličané zůstali několik dní, z městské pokladny odnesli 6000 dukátů a spolu s místními indiány město vyrabovali a vypálili.²²¹

Výprava se po úspěšné akci plavila, podél pobřeží dnešní Virginie, až k ostrovům Outer Banks a Roanoke. Zde admirál navštívil guvernéra Ralfa Lanea. V době pobytu v kolonii se strhla prudká bouře, která osadu poničila. Admirál guvernérovi nabídl, že mu zde přenechá jednu z lodí, materiál a potřebné vybavení zabavené v San Augustínu. Samotní obyvatelé kolonie však byli již natolik demoralizovaní, že Lane poprosil Drakea, zda by jim neumožnil návrat zpět do Anglie.²²²

V Plymouthském přístavu flotila zakotvila 28. července 1586. Výprava stála životy mnoha mužů a zisk nesplnil očekávání. Ze Západní Indie bylo dovezeno zlato a stříbro v hodnotě 43 000 liber a munice v ceně kolem 6700 liber. Proti tomu náklady na cestu představovaly hodnotu 57 000 liber.²²³ Ačkoliv investoři přišli o své peníze, přesto byla tato výprava v něčem povzbudivá. Španělé sice měli velkou koloniální říši, ale díky špatné organizaci obraných jednotek, téměř nechráněnou. Drake svou neskrývanou nenávistí vzbudil velký ohlas mezi Angličany. Dokázal, že je vynikající velitel v boji proti Španělům. Tato plavba byla, díky velkému zájmu veřejnosti, dobře zdokumentovaná a v díle „*True diskurse of Sir Francis Drakees West Indian Voyage*“ od Waltera

²²¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 274-275.

²²² Tamt. s. 276-277.

Poté, co se skupina osadníků vydala zpět do Anglie, připluly k pobřeží dnešní severní Karolíny zásobovací lodě. Veškerá posádka byla indiány pobita. Raleigh se pokusil ještě jednou o založení osady, ale pokus dopadl stejně katastrofálně, jako ten první. (SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. s. 176.)

²²³ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 156.

Buggese²²⁴ je popsána jako velký triumf.²²⁵

²²⁴ Armádní důstojník, který zahynul během jedné z akcí. V sepsání spisu pokračoval jeden z poručíků, jménem Croftes. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 15.)

²²⁵ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 15.

7. Útok na Cádiz

Po dobu admirálovny nepřítomnosti se vztahy mezi Španělskem a Anglií neustále zhoršovaly. Tím, že Alžběta I. intervenovala v Nizozemí, podporovala tamní rebelské skupiny²²⁶ a současně souhlasila s Drakeovou cestou do Západní Indie, považoval Filip II. toto chování za otevřený projev nenávisti vůči Španělsku a souhlasil s plánem markýze de Santa Cruz zaútočit na Britské ostrovy.²²⁷ Král sestavením tohoto plánu pověřil dona Álvara de Bazán, prvního markýze de Santa Cruz de Mudety. Již o tři roky dříve ale bylo zřejmé, že útok bude velmi nákladný,²²⁸ a proto ho Filip II odkládal do poslední chvíle.²²⁹ Filip II. považoval za křesťanskou povinnost odstranit Alžbětu I., obnovit katolické vyznání v Anglii a tím splnit bulu papeže Pia V. z roku 1570.²³⁰ Požádal proto papeže Sixta V.²³¹ o spojenectví proti Alžbětě I. Kladná odpověď přišla v době, kdy měla být popravena Marie Stuartovna,²³² obviněná z babingtonského spiknutí,²³³ odhaleného sirem Francisem Walsinghamem.²³⁴ Těsně před

²²⁶ Na pomoc poslala 1000 jezdců a 5100 pěších vojáků. Tato výprava ale nebyla úspěšná, jelikož španělský velitel princ Parmský získal Antverpy a obsadil město Ven Loo. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 148.)

²²⁷ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 148.

²²⁸ Santa Cruz navrhoval kombinovanou námořní a vojenskou expedici. Vojenská flotila měla plout přes Biskaiský záliv a přes kanál La manche, kde měla zničit anglickou flotilu, k flanderským přístavům. Odtud měla, při plavbě zpět přes kanál, ochránit vojsko, převážené na 360 transportních lodí a vedené vévodou z Parmy. Toto vojsko pak mělo pochodovat na Londýn. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 25, 44.)

²²⁹ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 25.

²³⁰ V ní papež nabádá, že by se měla do Anglie podniknout křížácká výprava, která by Alžbětu I. odstranila. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 148.)

Zároveň tato bula zbavovala Alžbětu trůnu a sprostřovala poddané z povinnosti vůči ní. (STARCK, K. *Anglie v 16. století a počátky jejího zámořského podnikání*. s. 9.)

²³¹ Vlastním jménem Felice Prerety. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 45.)

²³² DIBELKOVÁ, I. *Piráta ve službách královny*. s. 156.

²³³ Marie se údajně měla spojit s katolickou anglickou šlechtou, v čele s Anthonym Babyngtonem, proti Alžbětě I. Ta se ji rozhodla popraviti na základě korespondence, kterou s Babingtonem vedla. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 151.)

²³⁴ Papež sice podporu slíbil, ale Filipovi II. sdělil, že finanční prostředky poskytne jen v tom případě, že bude výprava úspěšná, tedy až po skončení války. Jeho plán byl dosadit anglikatolického duchovního Williama Allena do pozice arcibiskupa

popravou²³⁵ Marie Stuartovna označila jako svého dědice španělského krále, který by se stal i následníkem trůnu v Anglii. To se stalo hlavní záminkou pro vedení války Španělska proti Anglii.²³⁶

Drake považoval Nizozemí nejen za utlačovanou zemi pod nadvládou Španělska, ale také za kolébkou korzárství. Od června 1569 sloužil, jako generál anglické armády, v severních nizozemských provinciích hrabě z Leicesteru.²³⁷ Drake podporoval myšlenku spojení námořních sil obou zemí proti Španělsku a rozšíření smlouvy z Nonsuchu. Drake počátkem října vezl Leicesterovi zásoby a posily a za měsíc po zazimování armády se vracel spolu s ním do Anglie.²³⁸

Ani v této těžké době Drake neváhal využít příležitost k plavbě a tajně si zažádal o povolení k vyplutí. Panovníci navrhli, že by zaútočil na španělské lodě v domovských přístavech.²³⁹ Alžběta však chtěla mít „svého piráta“ ve svém dosahu. Měla totiž obavy, že vévoda z Guise bude chtít intervenovat ve věci Marie Stuartovny a že se spojí s Filipem II. Ačkoliv stále nebyl formálně deklarován otevřený konflikt se Španělskem, zvědové přinášeli informace, že přípravy na útok se blíží ke konci a královna chtěla mít jistotu, že bude mít dostatek schopných lidí k obraně kanálu La Manche.²⁴⁰ Kdyby se Alžběta rozhodla Drakea pustit, nemusel by se jí tento krok vyplatit, neboť její flotila by

v Canterbury. Ten dokonce připravil prohlášení s názvem „*Výstraha šlechticům i lidu obecnému v Anglii*“. (KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 45-46.)

²³⁵ Provedenou 8. února 1587. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 44.)

²³⁶ STARCK, K. *Anglie v 16. století a počátky jejího zámořského podnikání*. s. 9.

²³⁷ HORST, H. *Dějiny Nizozemska*, Přel. Jana Pellarová. 1. vyd. Praha: Lidové noviny, 2005. s. 141.

²³⁸ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 148.

²³⁹ DIBELKOVÁ, I. *Piráta ve službách královny*. s. 157.

²⁴⁰ Anglická flotila se totiž začala modernizovat až díky Johnu Hawkinsovi, který byl od roku 1573 pokladníkem královského námořnictva a na zlepšení flotily dohlížel. (DIBELKOVÁ, I. *Piráta ve službách královny*. s. 157.)

Až za Alžbětiny vlády se začalo anglické námořnictvo institucionalizovat. Mezi osoby, (jako Humphrey Gilbert, lord Walsingham či Walter Raleigh) které se snažily anglickou mořeplavbu rozvíjet, patřil i Francis Drake. (STARCK, K. *Anglie v 16. století a počátky jejího zámořského podnikání*. s. 11.)

byla oslabená a *armada* by při dřívějším útoku mohla dosáhnout úspěchu. Nakonec zvědavost královny zvítězila nad obavou z předčasného útoku, a když začala zima a nehrozilo bezprostřední nebezpečí, Drakeovi plavbu, někdy kolem vánočních svátků, povolila.²⁴¹

Flotila se skládala, tak jako při plavbě do Západní Indie, z šesti Alžbětiných lodí.²⁴² Drakeovým úkolem bylo zjistit, zda získané zprávy od anglických zvědů nejsou falešné. Flotila byla zmobilizována do tří měsíců, tak jak bylo naplánováno a 2. dubna 1587 vyplula z Plymouthu. Královna se, jako vždy, od Drakeových činů distancovala. Až 9. dubna přišel do přístavu dopis, ve kterém admirálovi nařizuje, aby se nedopouštěl žádného násilí na španělském území. Ten už ale Drake nedostal.²⁴³

O čtrnáct dní později zajala posádka *Golden Lion* námořníky menší španělské lodi, kteří jí sdělili, že v Cádiz²⁴⁴ kotví mnoho obchodních lodí. William Borough poslal informaci Drakeovi, který okamžitě nasměroval flotilu k přístavu. 19. dubna 1587 Angličané vepluli do přístavu, aniž by si jich kdokoliv všiml.²⁴⁵ Dvě lodě pod vedením Pedra de Acuñi²⁴⁶ se jim vydaly naproti. Když

²⁴¹ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 153.

²⁴² Vlajkovou lodí se opět stala *Elizabeth Bonaventure* (550 tun) a viceadmirál William Borough se plavil na *Golden Lion* (550 tun). *Rainbow* (500 tun) a *Dreadnaught* (400 tun) též patřily k větším lodím z flotily a další dvě lodě *Spy* (50 tun) a *Cygnat* (25 tun) měly sloužit právě jim. Drake do plavby vložil své tři lodě *Drake* (80 tun), *Thomas* (200 tun) a *Elizabeth* (70 tun), lord admirál poslal svou vlastní loď *White Lion* (550 tun) a John Hawkins poskytl plavidlo *Hawkins* (130 tun). William Wynter připojil k výpravě plavidlo *Minion* (200 tun). Skupina londýnských obchodníků poskytla několik pinas a kolem deseti plavidel, které zahrnovaly lodě jako *Merchant Royal* (400 tun), *Susan* (350 tun) a *Edward Bonaventure* (300 tun). (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 287.)

²⁴³ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 287-289.

²⁴⁴ Velký přístav, tvořený dvěma zátokama, mezi kterými se nacházela pevnost Matagorda. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 31.)

²⁴⁵ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 31.
Španělé očekávali flotilu Juana Martíneze de Recalde, připlouvající z pláže Biscay, která se zde měla se a proto se nikdo nad větším množstvím lodí ani nepozastavoval. Měla se zde setkat s galérami dona Pedra de Acuña. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 289-290.)

španělští námořníci zjistili, že se jedná o Angličany, vyhlásily poplach. To už byl ale přístav pod plnou palbou. Ve městě zavládla panika a dav se snažil najít ochranu v hradu, jehož brány byly zavřeny.²⁴⁷ Po střetnutí s několika galérami Pedra de Acuñi se Angličanům podařilo dostat do vnitřní části přístavu.²⁴⁸ Zde kotvily obchodní lodě, mezi nimiž se nacházel i koráb z Janova, vezoucí drahý náklad. Ten se útoku bránil, a proto byl zapálen a zničen. Ostatní lodě byly vyloupeny. Za ranního rozbřesku přijely posily z Puerta de Santa María a jezdcí z Chiclany. Španělé předpokládali, že se zde chce Drake vylodit, na pomoc jim přispěchal i vévoda z Medina Sidonia. Z městského opevnění začala palba po vetřelcích, ale to již byla anglická plavidla mimo dostřel.²⁴⁹ Jen jedna loď se ocitla v nebezpečí. Drake totiž opomenul informovat Borougha, který se vrátil do přístavu s *Golden Lion*. Loď byla pod palbou,²⁵⁰ ale nakonec se i viceadmirál dostal z přístavu bezpečně.²⁵¹

27. dubna 1587 Drake píše siru Walsinghamovi zprávu, že angličtí informátoři nelhali o zvýšené aktivitě v přístavech a o budování *armady*. Z Cádizu flotila zamířila k mysu San Vicente a pátrala po lodích Juana Martíneze de Recalde,²⁵² ale zde plavidla nenašla. Admirál se proto rozhodl, že provede pozemní operaci a obsadí hrad Sagres. Plány se ale nelíbily viceadmirálovi Boroughovi. Po vyslechnutí záměru napsal Drakeovi dopis, kde

²⁴⁶ Jeden z předních španělských námořních kapitánů. V přístavu zůstal díky nepříznivým povětrným podmínkám. Měl namířeno k misu de São Vicente. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 32.)

²⁴⁷ Kolem dvaceti žen a dětí zde bylo ušlapáno. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 33.)

²⁴⁸ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 157.

²⁴⁹ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 32-33.

²⁵⁰ Loď byla poškozena na přídi. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 157.)

²⁵¹ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 292.

Zpráva o útoku na Cádiz Filipovi II. sdělovala, že Drake potopil a zabavil několik lodí, a že škoda byla vyčíslená na 172 000 důkátů. (Tamt. s. 294.)

²⁵² Drake se během 30 hodin v Cádizu dozvěděl, že Juan Martíneze de Recalde má s ozbrojenými obchodními loděmi z přístavu San Vicente počkat na vracející se flotilu ze Západní Indie a ochránit ji. Ovšem příkazy se pro Recalda změnilly a měl se vrátit zpět do Lisabonu. (Tamt. s. 294.)

mu vytkl jeho samostatné rozhodování a riskantnost celého záměru. Drake byl dopisem pobouřen a 2. května si nechal viceadmirála předvolat na palubu. Obvinil Borougha z porušení kázně, poslal ho na *Golden Lion* již jako vězně a velení svěřil kapitánovi Marchantovi.²⁵³

O dva dny později již Angličané útočili na přístav Lagos. Přístav byl ale nečekaně dobře chráněn Hernánem Tellerem,²⁵⁴ a proto se admirál rozhodl boj zastavit a město opustit. Místo něj si však vybral menší přístavní město Sagres.²⁵⁵ K hradu prolomili bránu dělem a město po propuštění obránců obsadili. Během dalších několika dnů vyplouvali Angličané ze své základny v Sagresu a ničili všechna plavidla, která potkali.²⁵⁶ Touto strategií Drake zpomalil budování *armady*, neboť Španělé pro jistotu posílali vojáky i zásoby po souši. 10. května měl Drake poprvé možnost vidět největší část *armady*, která se shromažďovala v lisabonském přístavu. Znal ale své možnosti a navíc, nejspíše od některého z vězňů, dostal informaci o obchodní lodi *San Felipe*, jež se naložená zbožím vracela domů. S flotilou se admirál vrátil do Sagresu, město nechal zničit a 1. června vydal příkaz vplout do Atlantiku.²⁵⁷

Když propluli kolem Azorských ostrovů, zastihla je silná bouře a flotilu rozehnala. Zmizelo několik lodí²⁵⁸, včetně *Golden Lion*²⁵⁹ 8. června zakotvili

²⁵³ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 34-35.

²⁵⁴ Guvernér provincie Algavre. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 158.)

²⁵⁵ Město bylo bývalým sídlem Jindřicha Mořeplavce. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 158.)

Toto město mělo dobře opevněný hrad a několik menších ozbrojených pevností. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 36.)

²⁵⁶ Bylo až neuvěřitelné, že se jim podařilo potopit 47 lodí a 50 až 60 rybářských člunů. Další ránou bylo zničení množství správně vyztučeného dřeva na výrobu sudů. Tento materiál byl nedostatečný a tak Španělé do konce velkého tažení měli problém s kazícím se jídlem a vodou. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 37.)

²⁵⁷ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 158.

²⁵⁸ *Thomas, White Lion, Minion* a pár menších pinas. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 158.)

²⁵⁹ Byl na ní uvězněný Borough, kterému byla posádka nakloněna. Marchant požádal o člun a o propustku z lodí, v čemž mu bývalý viceadmirál vyhověl. Když se Marchant dostal k Drakeovi, pověděl mu o Boroughových plánech dezertovat. Drake svolal

u ostrova São Miguel.²⁶⁰ Hned druhý den ráno Angličané spatřili na obzoru plavidlo. Drake viděl, že loď stahuje a vytahuje vlajky v domnění, že flotila, kterou spatřili, je španělská. *San Felipe* se přiblížila a po krátkém boji se její kapitán vzdal. Tato loď patřila samotnému králi a vezla množství zlata, šperků, hedvábí i sametu a též mnoho černých otroků. Těm Drake dovolil vrátit se do São Miguel. *San Felipe*²⁶¹ admirál připojil ke svým lodím a vydal se k domovu, kam dorazil 26. června 1587.²⁶²

tribunál a Borougha odsoudil k smrti. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 37-38.)

²⁶⁰ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 37-38.

²⁶¹ Jejíž náklad několikrát převyšoval hodnotu zničených lodí v Cádizu (DIBELKOVÁ, I. *Piráti ve službách královny*. s. 158.)

Španělské zprávy uvádějí, že kořist byla milion dukátů, z nichž většina byla soukromníků. Pouze 200 000 dukátů patřilo králi. (KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 305.)

²⁶² BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 39.

8. Tažení španělské Armady

8.1. Boj o čas

Po návratu admirál navštívil královnu v Londýně a zahrnul ji mnoha dary. Díky velké kořisti se mu podařilo královně vynahradit ušlý zisk z výpravy do Západní Indie. Mendoza sice informoval svého panovníka o nepřítzni královny vůči Drakeovi, ale tomu Filip II. nevěřil, naopak bylo více než jasné, že Drake bude jedním z důležitých vůdců při nadcházejícím konfliktu. Drake hlavně splnil úkol od královny a dostatečně prokázal přípravy na budoucí španělskou invazi.²⁶³

Dne 9. února 1588 zemřel markýz de Santa Cruz. Filip II. určil jako jeho nástupce dona Alonsa Péreze de Guzmán el Bueno, vévodu z Medina Sidonia.²⁶⁴ Do Lisabonu vrchní velitel dorazil v březnu 1588. Velmi dobře věděl, že lodě i přístavy nejsou na válku dostatečně připraveny, a proto Drake byl tolik úspěšný v Cádizu. Nicméně pro Filipa II. bylo nejdůležitější zaútočit co nejdříve a nikoliv bezchybně připravit flotilu.²⁶⁵ Vévodovi z Parmy dal rozkaz upravit lodě tak, aby byly schopné převézt nejen námořníky, ale i koně a najímat nové námořníky.²⁶⁶ Parma měl pracovat rychle, aby byl schopný okamžitě, po vydání rozkazu, vyplout ke kanálu La Manche. Po boku Filipa II. měl bojovat i vévoda de Guise,²⁶⁷ který na pobřeží Normandie shromáždil 12 000 mužů.²⁶⁸

²⁶³ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 305.

²⁶⁴ Pocházel z jednoho z nejstarších rodů v Kastilii. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 49.)

Tento muž neměl valné zkušenosti s plavbou a trpěl mořskou nemocí. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 168.)

Toto v dopise sekretáře Idiáquezovi přiznal, ale Filip II. byl ve svém rozhodnutí neoblomný. (DIBELKOVÁ, I. *Piráta ve službách královny*. s. 159.)

²⁶⁵ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 168.

²⁶⁶ Parma v přístavech shromáždil kolem 30 000 mužů a 4000 koní. (BROŽ, I. *Piráta Jejeho veličenstva*, s. 102.)

²⁶⁷ Velitel Katolické ligy, bojující proti nárokům Jindřicha IV. Navarrského na francouzský trůn. (FERRO, M. *Dějiny Francie*, s. 107-109.)

²⁶⁸ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 54-55.

Ani v Anglii přípravy nepostupovaly o mnoho rychleji a hrálo se o čas. Angličané byli plně zaměstnáni obranou své země. Flotila sice byla v relativně dobrém stavu, na rozdíl od té španělské, ale Anglie neměla dostatečné opevnění pro útok na souši.²⁶⁹ Rada musela v krátké době vypracovat plán na obranu pobřeží.²⁷⁰ V prosinci 1587 královna jmenovala admirálem flotily lorda Howarda Effinghama. Drake měl chránit západní vstup do kanálu z Plymouthu, Lord Henry Seymour se měl postarat o obranu kanálu z Doveru a admirál se měl střežit ústí řeky Temže od Queenborough.²⁷¹

8.2. Měření sil

Armada z Lisabonu vyplula 28. května 1588.²⁷² Čítala kolem 150 plavidel,²⁷³ v čele s vlajkovou lodí *San Martín*,²⁷⁴ (1000 tun) pod velením vévody z Medina Sidonia. Na *San Martín* se také nacházel náčelník štábu *armady*, don Diego Fores de Valdés. Flotila byla rozdělená do deseti eskader,²⁷⁵ které byly při útoku zformovány do „obřího půlměsíce“.²⁷⁶ Při vyplutí je nejdříve Medina Sidonia rozdělil do dvou linií. První byla složená ze dvou

²⁶⁹ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 158.

²⁷⁰ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 169.

Návrhů bylo mnoho. John Hawkins navrhoval odříznout Filipa II. od zdroje financí tím, že by vyslal flotilu k Azorským ostrovům, aby tam vytvořila bariéru mezi Španělskem a Novým světem. Drake proti tomu navrhoval vyplout z Plymouthu a zaútočit na *armadu*, když bude opouštět Lisabonský přístav. Ani jednu z možností ale Alžběta nepovolila. Tyto plány by totiž vyžadovaly rozdělení flotily a Anglie by se, při případném útoku, nemusela ubránit. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 158.)

²⁷¹ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 169.

²⁷² Původně měla armáda vyplout 9. května, ale nestalo se tak kvůli špatnému počasí. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii* s. 83.)

²⁷³ Zhruba 20% ze všech lodí patřilo koruně. Armada čítala 8000 námořníků a 18 000 vojáků. V Nizozemsku, pod vedením vévody z Parmy čekalo kolem 16 000 dalších vojáků. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii* s. 57-58.)

²⁷⁴ Byla postavená Portugalci v roce 1580 a byla vybavená 48 děly. Posádku tvořilo 650 námořníků. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii* s. 94.)

²⁷⁵ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 56-60.

Portugalská, Biskajská, Kastilská, Andaluská, Guipúzcoa, Levantská, samostatná eskadra se čtyřmi portugalskými galeasami a další eskadry tvořily ozbrojené obchodní lodě. (Tamt. s. 58)

²⁷⁶ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 176.

eskader, portugalské a kastilské²⁷⁷ a druhou tvořily eskadry biskajská, levantská, andaluská a guipúzcoanská.²⁷⁸ Ostatní plavidla *armadu* doplňovala.²⁷⁹

Síly Angličanů byly vyrovnané. Vlajkovou lodí lorda z Egffinghamu se stala *Ark Royal* (800 tun). Flotilu tvořilo okolo 140 plavidel, rozdělených do tří eskader, jež dostal na starost viceadmirál Francis Drake na lodi *Revenge*²⁸⁰ (500 tun), admirál John Hawkins s lodí *Victory* (800 tun) a viceadmirál Martín Frobisher na lodi *Triumph* (1000 tun).²⁸¹ V době, kdy se *armada* dala do pohybu, se královna ještě snažila situaci zachránit. Učinila poslední diplomatický krok a vyslala za vévodou z Parmy vyjednavče o míru. Už ale bylo pozdě a jednání 16. července 1588 skončila.²⁸²

Španělské flotile počasí nepřálo již od začátku. Po vyplutí z ústí řeky Saint Julian jí zastavilo bezvětří. Téměř 14. dní flotile trvalo doplout k severozápadnímu pobřeží Španělska, k mysu Fisterra.²⁸³ Zde ji zastihla silná bouře, při níž zmizely na tři desítky lodí.²⁸⁴ Nebylo to ale jen počasí, co vévodu Medina Sidonia zneklidňovalo. Rychle se kazící voda v sudech a ubývající potraviny ještě více komplikovaly plavbu. Admirál se rozhodl přistát v Galicijské La Coruñe, kde opravil lodě a doplnil zásoby. Ačkoliv psal Filipovi II. o nedobrému stavu lodí i posádky, král trval na co nejrychlejším útoku na Anglii.

V dopise Drake královnu varoval, že jednání nebudou úspěšná a že by

²⁷⁷ V čele s veliteli Hugem de Moncada a Diegem Flores de Valdés.(BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii* s. 59.)

²⁷⁸ Za biskajskou eskadru rozhodoval Juan Martínez de Recalde, za andaluskou Pedro de Valdés, za levantskou Martín de Mertendona a za guipúzcoanské Miguel de Oquendo. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii* s. 60.)

²⁷⁹ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 159.

²⁸⁰ Této menší loď, postavená roku 1574, byla jednou z nejrychlejších ve flotile a vezla kolem 150 námořníků. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 169.)

²⁸¹ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 159.

²⁸² BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 90.

²⁸³ Tamt. s. 85–86.

²⁸⁴ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 159.

mu měla umožnit plout španělské flotile vstříc. Dopis byl v této chvíli účinný a královna po tom, co jí i radě osobně vysvětlil svůj plán, s plavbou souhlasila.²⁸⁵ 7. července opustilo 90 plavidel Plymouth a díky příznivému větru plulo k Biskajskému zálivu, kde hledalo nepřítele. Když se ale dostali k severnímu pobřeží Španělska, vítr je zanesl na jih a museli se vrátit zpět do Plymouthu, kam připluli ve stejný den, kdy Medina Sidonia vyplul z La Coruňi²⁸⁶

Po několika dnech *armada* pokračovala ke kanálu La Manche,²⁸⁷ kde se po pěti dnech objevila. Angličané již o Španělech věděli,²⁸⁸ a proto si na útok mohli počkat na otevřeném moři.²⁸⁹ Den před bitvou Medina Sidonia svolal na *San Martín* poradu, kde se rozhodlo, že se popluje přímo do Nizozemí a že flotila nebude útočit přímo na Plymouth.²⁹⁰

Flotily se nakonec proti sobě postavily 21. července 1588. *Armada* byla zformována tak, že největší galeony byly umístěny v přední linii a po bocích půlměsíce a ostatní lodě byly v jeho středu.²⁹¹ Lord z Effinghamu zaútočil na loď Rata Coronara a Drake, Hawkins i Frobisher se se svými plavidly přesunuli tak, aby mohli útočit na zadní voj nepřítele. Posádka lodi *San Juan de Portugal*, které velel don Recalde, si manévru těchto „mořských psů“ všimla a začala na ně útočit. Pod palbou se však dostala do velkých problémů a ostatní plavidla jí musela pomoci do středu formace.²⁹²

Španělské lodě měly velké technické nedostatky oproti anglickým.

²⁸⁵ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 172.

²⁸⁶ Tamtéž. s. 173.

²⁸⁷ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 68-89.

²⁸⁸ První je spatřili lidé na Lizard Point a zapálili výstražné ohně. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*, s. 91.)

²⁸⁹ 19. července kapitán jedné anglické lodi zaslal do Plymouthu zprávu, že *armada* pluje kolem Sicílie a že čekají na pomalejší lodě. 20. července Howard svou část flotily (54 plavidel) odvelel na jih od Eddystoneských skal. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 173.)

²⁹⁰ DIBELKOVÁ, I. *Piráta ve službách královny*. s. 159.

²⁹¹ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 176.

²⁹² DIBELKOVÁ, I. *Piráta ve službách královny*. s. 160.

Anglické lodě byly menší a dalo se s nimi lépe manévrovat. Také díky své konstrukci²⁹³ uměly lépe plout proti větru. Tento faktor nemálo ovlivnil výsledek bitvy. Téhož dne došlo při seskupování flotily k výbuchu na lodi *San Salvador*. V nastalém zmatku se andaluská eskadra příliš přiblížila k pravému boku vlajkové lodi *Dona Pedra de Valdése*. *Nuestra Señora del Rosario* se srazila s dalším plavidlem a přišla o stěžeň, jakož i další loď²⁹⁴ následujícího dne, protentokrát vlivem počasí. Parma se rozhodl, že loď *Rosario* ponechá napospas Angličanům.²⁹⁵ Počasí se stále zhoršovalo, ale Španělé se nakonec do přístavu Dunkerque dostali. Zde se měli podle plánu setkat s vévodou s Parmy. Přístav v Dunkerque ale nebyl dostatečně vhodný pro kotvení tak velkého počtu lodí, a proto se Medina Sidonia rozhodl zakotvit mezi přístavy Calais a Gravelines a okamžitě zaslal Parmovi dopis se žádostí o pomoc.²⁹⁶

8.3. *Bitva u Calais alias bitva u Gravelines*

Dne 7. srpna dostal admirál odpověď. Jaké ale bylo překvapení, když zjistil, že posily mezi Dunkerque a Nieuportem nejsou ještě připraveny na nalodění. Posel, don Rodrigo, který měl na starost komunikaci mezi oběma flotilami, Medinovi Sidonioví podal dostatečné svědectví o Parmových problémech. Medina měl ale již jiné starosti. Místo kotvení *armady* bylo nejužším místem Lamanšského průlivu a bylo proto ideálním pro použití branderů.²⁹⁷

V tomto místě ale nastal problém i pro Angličany. Admirál Howard

²⁹³ Sir John Hawkins se v roce 1570 spojil s vynikajícím stavitelem lodí, Richardem Chapmanem a společně nabídli královně loděnice v Deptfordu a možnost, že přestaví stávající lodě podle nově vymyšlených plánů. První loď *Foresight* měla úspěch a podle tohoto vzoru se začaly stavět všechny válečné lodě v Anglii. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*, s. 70.)

²⁹⁴ Jménem *Santa Catalina*. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*, s. 100.)

²⁹⁵ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 99-101.

²⁹⁶ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 185.

²⁹⁷ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 107-109.

Brandery – lodě, naplněné smolou, střelným prachem, které se nechají vplout mezi nepřátelské lodě, kde vybuchnou. (Tamt. s. 109.)

nemohl své lodě dostat bezpečně na dostřel, a proto, když se sešla 7. srpna válečná rada na *Ark Royal*, rozhodla se pro variantu, které se Španělé nejvíce obávali. S největší pravděpodobností to byl Drake, kdo navrhl vyslat „hořící lodě“ do přístavu a způsobit tak zmatek.²⁹⁸ V noci ze 7. na 8. srpna byla anglická flotila na dohled od španělské a Drake, který byl touto akcí pověřen, vydal rozkaz k útoku. Medina Sidonia musel vyplout na otevřené moře.

Ráno vypukla bitva mimo přístav útokem na loď *San Martín*. Během sedmi hodin Angličané ukázali svou převahu na moři. Bitva skončila ve čtyři hodiny odpoledne, kdy je zastihla prudká bouře, která lodě hnala na nizozemské pobřeží.²⁹⁹ Vítr vál západojihozápadně a tak se Medina Sidonia rozhodl zachránit část flotily tím, že popluje severní cestou³⁰⁰ zpět do Španělska.³⁰¹ Tam se však *San Martín* dostala pouze s 11 loděmi, 13. září 1588. Španělé v bitvě u Gravelines a následnou bouří, přišli o 64 plavidel a o 15 000 mužů.³⁰²

²⁹⁸ Byl prvním, kdo nabídl k tomuto účelu loď *Thomas* (200 tun). (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 186.)

²⁹⁹ V současné době se zde nachází provincie Zeeland. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 132.)

³⁰⁰ Tato cesta byla kolem Britských ostrovů a podél pobřeží Skotska a Irska. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 126.)

³⁰¹ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 186-187.

³⁰² DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 160.

9. Angličané si začínají věřit – pokus o dobytí Lisabonu

Anglie bitvu nad „neporazitelným vojskem“ vyhrála a Alžběta I. si tak mohla vychutnat své vítězství. Bylo sice jasné, že její flotila je sice technicky dokonalejší a její kapitáni mají lepší strategii, nicméně Angličané nebyli přesvědčení o tom, že by výsledek této bitvy srazil Filipa II. na kolena. Svědčila o tom stálá vojenská pohotovost u ústí řeky Temže a u pevnosti Tilbury.³⁰³ Královnu neuklidňovaly zprávy od zvědů, kteří poukazovali na dopisy,³⁰⁴ které Filip II. rozesílal svým vyslancům po tom, co se dozvěděl o porážce.³⁰⁵

Alžběta I. si uvědomovala, že pobřeží jejího nepřítele je bez obrany do té doby, než se zbědovaná flotila dostane do Lisabonu, proto na podzim téhož roku bylo navrženo několik možností, jak tuto situaci využít.³⁰⁶ Drakeův plán zahrnoval většinu návrhů, které byly na tajných schůzích vyřčeny, a proto mu Alžběta výpravu schválila. Měl se vést kombinovaný útok na Lisabon, kde se flotila měla vylodit, a zbylé pozemní jednotky měly zničit lodě, co zbyly v přístavech. Se sirem Johnem Norrisem ještě navrhovali dosadit zpět dona Antonia a založit na portugalském pobřeží základnu.³⁰⁷

Posádky lodí byly ale velmi nemocné, dalším problémem bylo jejich placení. Mnozí z nich, i ti zdraví, zapláceno ještě nedostali. Lodě byly poničené

³⁰³ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 129.

³⁰⁴ V nichž píše, že sice flotila byla poražena, ale že kdykoliv se mu zamane, tak může zbudovat novou. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 143.)

³⁰⁵ O poražení Anglie nikdo nepochyboval a dlouho se v Madridu předpokládalo, že Španělé vyhrají. Dokonce dal Rudolf II. v Praze sloužit *Te Deum*. Filip II. se o porážce dozvěděl až na konci září. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 160.)

³⁰⁶ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 341-342.

Královna navrhovala plout k Azorským ostrovům a zde přepadnout obchodní lodě, plující z Indie. Druhou možností bylo vyslání flotily, která by zničila válečné lodě v Biskajském zálivu La Coruña, Santander a San Sebastián, Třetím návrhem bylo využít stoupenců Dona Antonia a pomoci mu k moci. Tím by si zajistili možnost k podnikání s Asíí a možnost nových obchodních cest. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 155-156.)

³⁰⁷ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 161.

a musely být opraveny. Zbytky *armady* se mezi tím vrátily do přístavů. Angličané svoji šanci porazit španělské vojsko definitivně propásli.

Přípravy započaly až v lednu 1589. Královna pro podnik poskytla šest lodí, 20 000 liber, mnoho zbraní a kolem 6000 vojáků. Také povzbudila obyvatele Londýna, aby pro výpravu poskytli dalších 20 lodí. Na oplátku soukromí investoři vložili 40 000 liber a slíbili, že se pokusí sehnat další podporu v Nizozemí.³⁰⁸ Tu zajistili v podobě 6000 liber. Drake do výpravy vložil 2000 liber. Flotila několika lodí se seskupila v Plymouthu a odtud 18. dubna 1589 vyrazila na širé moře.³⁰⁹

Během pěti dnů flotila doplula do přístavu La Coruña. Ale 200 španělských plavidel, které zde Drake očekával, v přístavu nebylo. Našel pouze dvě obchodní lodě a pár galér a galeonu *San Juan*. Angličanům nepřál vítr a až 24. dubna se dvě míle od přístavu vylodilo kolem 7000 vojáků. Ti ráno zaútočili ze souše. Mezitím začala flotila palbu na přístav. Dolní část města se jim podařilo v noci dobýt a zajmout španělského velitele dona Juana de Luna. Boje pokračovaly až do druhého rána, ale celou La Coruňu se jim dobýt nepodařilo.³¹⁰

Druhá skupina, v čele s Edwardem Norrisem, se střetla se španělským vojskem nedaleko La Coruňi. Ačkoliv to stálo kapitánův život, Angličané španělskou armádu porazili, tábor vyplenili a zabavili kolem 50 bronzových děl a 3000 pušek. Mnoho vojáků ale bylo raněno a jedna skupina padla do rukou Španělů. Drake dal, 8. května, povel vrátit se na moře.

³⁰⁸ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 343.

³⁰⁹ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 156-157.

Vlajkové lodi *Revenge* (470 tun) velel místo admirála jeho bratr Thomas Drake. *Nonpareil* (500 tun) řídil John Norris, který svému bratru Edwardu svěřil *Foresight*. Čtvrté lodi *Dreadnought* (400 tun) velel viceadmirál Thomas Fenner a páté jménem *Swiftsure* velel sir Roger Williams. (Tamt. s. 156-157.)

³¹⁰ KELSEY, H. *Sir Francis Drake*. s. 350-353.

Drakeův úkol byl především napadnout Lisabon, a proto opustil myšlenku vylodění se v přístavu Santander³¹¹ a zamířil do přístavu Peniche.³¹² Město posádka, i přes velký počet španělských vojáků, dne 16. května dobyla, ale kořist nebyla téměř žádná. Odtud se také vydala anglická armáda, v čele s Johnem Norrisem, k Lisabonu. Drake mezi tím doplul k přístavu Casaes a vyčkával na zprávy od Norrise. Ty ale nebyly moc povzbudivé. Téměř 3000 mužů onemocnělo a docházela jim munice.³¹³ Kapitán posádky stále doufal, že mu přijdou na pomoc stoupenci dona Antonia, ale opak byl pravdou. Blížilo se k němu španělské vojsko z města São Juliano. Norris nařídil ústup, bylo jasné, že Lisabon dobýt nemohou. Za této situace Drake rozhodl o vyplutí k Azorám.³¹⁴ Flotila plula podél Pyrenejského poloostrova k přístavu Vigo, který nakonec Angličané úspěšně vyplnili.³¹⁵

Plán založit základnu na Azorských ostrovech jim ale opět překazilo počasí. Cestou námořníky zastihly dvě ničivé bouře, které vážně flotilu poškodily.³¹⁶ Když se výprava vrátila do Plymouthu, žádné oslavy nebyly. Kořist, v hodnotě zabavených děl, zbraní a zboží v hodnotě 30 000 liber, nebyla ničím ve srovnání se ztrátou šesti lodí a zhruba 8000 životů.³¹⁷ Drake byl obviněn z hrubých chyb a nedostatku úsudku a musel se zodpovídat. Trvalo dalších pět let, než bylo Drakeovi umožněno napravit toto selhání.³¹⁸

³¹¹ Myslel si, že se v něm nacházejí lodě plující z Nového světa. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 161.)

³¹² Přístav ležící 40 mil severozápadně od Lisabonu. (WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 200.)

³¹³ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 161-162.

³¹⁴ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 158.

³¹⁵ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 162.

³¹⁶ Mezi nimi byla i vlajková *Revenge*. (BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 158.)

³¹⁷ BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii*. s. 158.

³¹⁸ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 201.

10. Naposled pluje námořník

Drake se jako člen parlamentu vrátil v únoru 1593. Je známo, že předložil návrh zákona o širokém zdanění, za účelem pokrytí nákladů války. Když se tento návrh předkládal, sir Georgie Carey sdělil ostatním členům parlamentu, že Alžběta I. se rozhodla poslat Drakea opět proti Španělům. Ale až v lednu roku 1595 Její Veličenstvo Drakeovi tento plán navrhlo. Expedice se měla vrátit do května dalšího roku, nikoliv později. Královna se přeci jen obávala dalšího útoku ze španělské strany.

Flotila vyplula 27. srpna 1595. Královna sama poskytla na operaci 30 000 liber a šest lodí.³¹⁹ Celkem flotila čítala 27 lodí a posádku tvořilo 2500 mužů. Velitelem vojska se stal sir Thomas Baskerville. Tak jako nebyla zrovna šťastná plavba k San Juan de Úlva, kde spolu před lety Hawkins a Drake bojovali, tak ani tato plavba nedopadla nejlépe. V přístavu Las Isletas, na ostrově Gran Canaria, Španělé zajali několik mužů z anglické posádky a ti jim vyzradili vše o výpravě. Kolonie se mohly na útok připravit. To také zapříčinilo potopení Drakeovi loď *Francis* a neúspěch výpadů, provedených 13. listopadu a 24. listopadu, na přístav Puerto Rico.³²⁰

Tato výprava nebyla ztrátová pouze na majetku. Ještě před útokem na Puerto Rico zemřel 11. listopadu 1595, sir John Hawkins. Drake se rozhodl plout k Nombre de Dios, kde 27. prosince 1595, zakotvil.³²¹ Kapitán Baskerville

³¹⁹ Tamt. s. 212-213.

Hawkins s Drakem veleli *Garland* (660 tun) a *Defiance* (550 tun). William Winter ml. velel lodi *Foresight* (300 tun) a kapitánem *Adventure* (340 tun) se stal Drakeův mladší bratr, Thomas. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 162.)

³²⁰ Přístav měl dobrou polohu a nově zbudované opevnění. Spolu s flotilou dona Pedra Tella de Guzmán, kterého poslal Filip II. na pomoc, se guvernér Pedro Suárez Cornelbez nemusel obávat obsazení přístavu. (DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 162.)

³²¹ DIBELKOVÁ, I. *Piráť ve službách královny*. s. 162.

se vydal se svými muži k Panamě. Po třech dnech pochodu se ale dal na ústup – Španělé je čekali. Vrátil se s méně než polovinou mužů. Flotila se vyplula k zálivu kousek na západ od Porto Bello. Mnoho mužů bylo nakaženo úplavicí, mezi nimiž i samotný Drake.³²² Admirála nemoc skolila 28. ledna 1595. V přístavu Porto Bello, nechal kapitán Baskerville tělo tohoto významného piráta pohřbít do moře.³²³ Dodnes ve Velké Británii sir Francis Drake neupadl v zapomnění. Jeho socha stojí v plymouthském přístavu a loď *Golden Hind*, která mu dopomohla ke štěstí, je umístěná v přístavu v Londýně. Jako připomínka jednoho z nejlepších kapitánů té doby a věrného obránce země.³²⁴

³²² Drake věděl, že se blíží jeho konec, a tak v noci 27. ledna poprosil sluhu Whitelocka, aby mu pomohl do brnění. Chtěl zemřít jako bojovník. (BROŽ, I. *Piráta jejího veličenstva: Sir Francis Drake*. s. 124.)

³²³ WILLIAMS, N. *Francis Drake*. s. 220.

³²⁴ BROŽ, I. *Piráta jejího Veličenstva*. s. 125.

11. Závěr

Francis Drake patří mezi výjimečné osobnosti 16. století, které se zapsaly do dějin Velké Británie i Evropy. Jeho životní cesta byla neobvyklá v tom, že na jedné straně byl korzárem a dobrodruhem, který svými loupežnými výpravami zvýšil zisk nejen sobě, ale neoficiálně i Velké Británii a královně, na druhé straně se jako rytíř ve službách královny vysokou měrou podílel na zajištění vítězství pro svoji zemi nad mocným Španělskem. Jeho činy tak přímo i nepřímo ovlivnily poměr sil v Evropě a přispěly k budoucímu nezávislému postavení Velké Británie a její prosperitě.

Vlastní život Francise Drakea byl naplněn dobrodružnými zámořskými výpravami či jejich přípravou a naprosto neústupným bojem proti Španělům. Jeho cesta na severozápad odhalila míru bohatství, které španělský král získával svojí kolonizací a jeho nepřipravenost bránit své zisky z držav v zámoří. Drake jako korzár dokázal oloupit Španělsko o obrovský majetek a to nejen odcizením převážného zboží, ale i zničením jeho lodí, či přístavů. Tím se mu dařilo částečně oslabovat moc Španělska a oddalovat otevřený útok Španělska proti Velké Británii. Na druhou stranu jím přivezené velké bohatství pomohlo Alžbětě I. jednak ve vlastním ekonomickém slova smyslu, ale i v náhledu na užitečnost budování námořní flotily a zapojení se ve větší míře do zámořského obchodu a kolonizačního procesu. Stal se tak inspirací pro položení základů budování pozic Velké Británie, jako koloniální velmoci.

Svým dílem přispěl i k rozvoji námořních dovedností a rozšíření znalostí britských námořníků, neboť sbíral všechny mapy a informace o zámořských plavbách od zajatých lodivodů a sám zapisoval své osobní zkušenosti z cest.

Všechny své znalosti a zkušenosti z námořních cest a loupežných

přepadení dokázal zúročit při obraně Velké Británie proti španělskému útoku Filipa II. Vítězství v námořní bitvě proti španělskému nepříteli mu zajistilo obdiv a úctu nejenom královny a jejího dvora, ale i prostého lidu. Zničením námořní síly Španělska došlo v rámci celé Evropy k oslabení jeho pozic a naopak k upevnění postavení Velké Británie. Tato skutečnost se jednoznačně promítla i do politického dění v rámci Evropy.

Oslabení Španělska mělo jistě vliv i na pozice katolické církve v Evropě, neboť to byl právě Filip II., který se celou svoji silou zapojil do boje katolíků proti protestantům. Celé 16. století je poznamenáno krutými boji mezi katolíky a protestanty a to prakticky ve všech zemích Evropy. Právě prohra katolického Španělska tak zasadila katolické církvi hlubokou ránu.

Francis Drake byl mořeplavcem pevně spojeným se zájmy své vlasti. Za celou dobu svého působení nepodnikl žádnou dobovačnou cestu pro cizího panovníka, tak jak tomu bylo u mnoha jiných mořeplavců. I to byl možná jeden z důvodů, proč požíval tak velké úcty a respektu od příslušníků svého národa i důvěry samotné královny Alžběty.

Lze shrnout, že Drakeovy klady i zápory jsou vždy viděny z různých úhlů pohledů. Jedna z věcí u tohoto muže zůstává naprosto jistá. Roku 66 před Kristem vyslovil římský vojevůdce Gnaeus Pompeius Maximus známou větu: „*Navigare necesse est, vivere non est necesse.*“ V překladu tato věta znamená: Žít můžeme, ale plout musíme. Tímto mottem se sir Francis Drake celý svůj život řídil, podle něj žil a též zemřel.

Resumé

Tato bakalářská práce představuje život významného mořeplavce, korzára, bojovníka za Anglii a královnu Alžbětu I., sira Francise Drakea, jehož plavby sehrály výraznou úlohu v prosazování zájmů protestantské Anglie proti katolickému Španělsku. Na své nejvýznamnější plavbě se Drake jako pirát dostal do vod Tichého oceánu a přivezl do Anglie nezměrné bohatství. Za tento čin byl povýšen Alžbětou I. do šlechtického stavu. V jejích službách se velkou měrou zasloužil o porážku tzv. „*neporazitelné španělské armady*“ a tak napomohl oslabit moc katolického Španělska v Evropě.

Summary

This bachelor thesis describes the life of a significant navigator, corsair, fighter for England and queen Elizabeth I., Sir Francis Drake, whose action played an important role in promoting the interest of protestant England against catholic Spain. On his most important voyage, Drake, as a pirate, got to the Pacific ocean waters and brought back immeasurable wealth. For this act he was promoted to the nobility by Elizabeth I. in her Majesty's service, Drake largely contributed to the defeat of the so called „*invincible Spanish Armada*“, and so helped to weaken the power of the catholics in Europe.

Seznam použité literatury

ARTETA, A. U. a kol. *Dějiny Španělska*. Přel. Simona Binková. 3. dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 978-80-7106-836-5.

AUGHTON, P. *Plavby, které změnily svět*. Přel. Stanislav Bendl; Petr Dundek. Líbeznice: Víkend, 2008. ISBN 978-80-86891-97-2.

BROŽ, I. *Piráť Jejího veličenstva: Sir Francis Drake*. 1. vyd. Praha: Pražská vydavatelská společnost; Epoque, 2009. ISBN 978-80-7250-453-4, ISBN 978-80-7425-005-7.

BROŽ, I., KRÁLÍČEK, V. *Bůh stál při Anglii; tažení velké Armady v roce 1588*, 1. vyd. Praha: Epoque, 2010. ISBN 978-80-7425-040-8.

Dibelková, I. *Sir Francis Drake. Část I. - Plavba kolem světa v letech 1577-1580*. Historický obzor. 2004, 15, 3/4, 50-57 s. ISSN 1210-6097.

Dibelková, I. *Sir Francis Drake. Část II. - Pirát ve službách královny*. Historický obzor. 2004, 15, 7/8, 154-162 s. ISSN 1210-6097.

FERRO, M. *Dějiny Francie*. Přel. Jitka Matějů, Doubravka Olšáková. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2006. ISBN 978-80-7106-403-9.

HORST, H. *Dějiny Nizozemska*, Přel. Jana Pellarová. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-487-4.

KAŠPAR, O. *Piráti v Karibské oblasti v 16. a 17. století*. Historický obzor. 1993, 4, 3, 50-52 s. ISSN 1210-6097.

KELSEY, H. *Sir Francis Drake: the queen's pirate*. New Haven: Yale University Press, 1998. ISBN 0-300-07182-5

KENNETH O. M. a kol. *Dějiny Británie*. Přel. Ivo Šmoldas. 2. dopl. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-432-9.

KONSTAM, A. *Piráťství; Úplné dějiny*. Přel. Michal Prokop. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2408-2

KOSSMAN-PUTTO, J. A., KOSSMAN, E. H. *Nizozemí: Dějiny severního a jižního Nizozemí*. Přel. Petra Schürová. Rekkem: Sticking Ons Erfdeel vzw, 1999.

MAUROIS, A. *Dějiny Anglie, doplněné o novější období*. Přel. Jíří Novotný. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2000. ISBN 80-7106-084-4.

MOŽEJKO, I. V. *Pod pirátskou vlajkou; črty z dějin piráťství v Indickém oceánu a jižních mořích od 15. do 20. století*. Přel. Josef Týč. Praha: Naše vojsko, 2009. ISBN 978-80-206-1027-0.

OPATRŇY, J. *První plavba kolem světa*. Historický obzor. 1994, 5, 10, 218-

223 s. ISSN 1210-6097.

SKŘIVAN A., KŘIVSKÝ, P. *Moře, objevy, staletí*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1980.

SOMERSET, A. *Elizabeth I*. 4. impres., Reissued. London: Poenix Press, 2002. ISBN 1-84212-624-5.

STARCK, K. *Anglie v 16. století a počátky jejího zámořského podnikání*. Historický obzor. 1993, 4, 1, 8-13 s., ISSN 1210-6097.

WILLIAMS, N. *Francis Drake*. 1. ed. London: Weidenfeld and Nicolson, 1973.

WILSON, D. *Pirátova plavba kolem světa*. Přel. Alois Bejblík. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1986.

Přílohy:

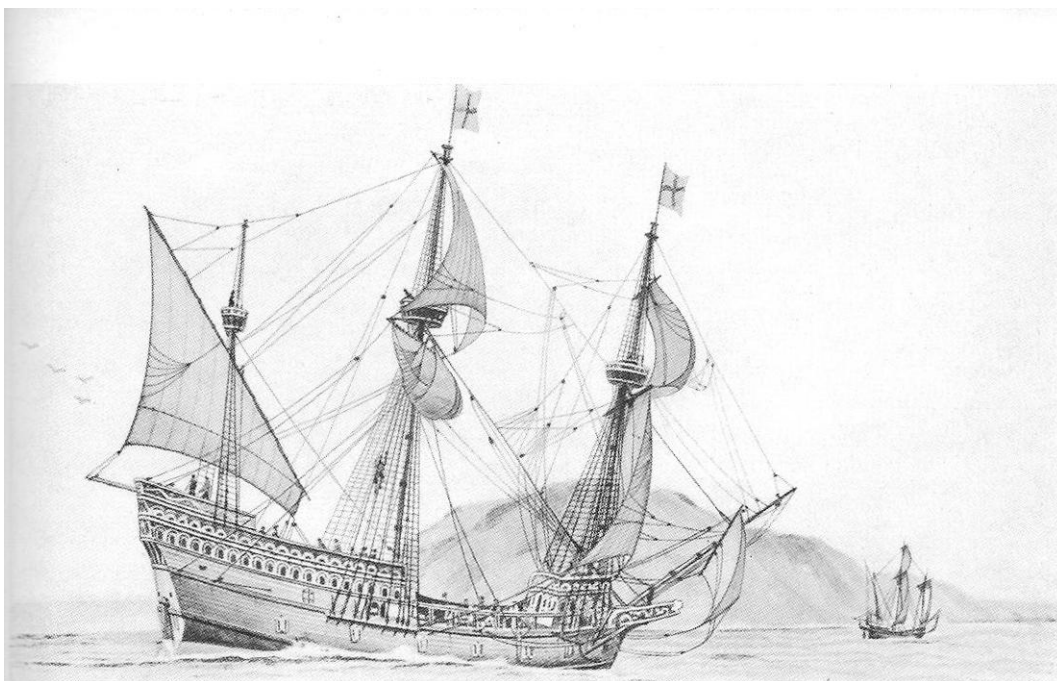
Obr. č.1
Francis Drake
(Williams, N. Francis Drake.
London, 1973)

Obr. č. 2
Alžběta I.
(Williams, N. Francis Drake.
London, 1973)

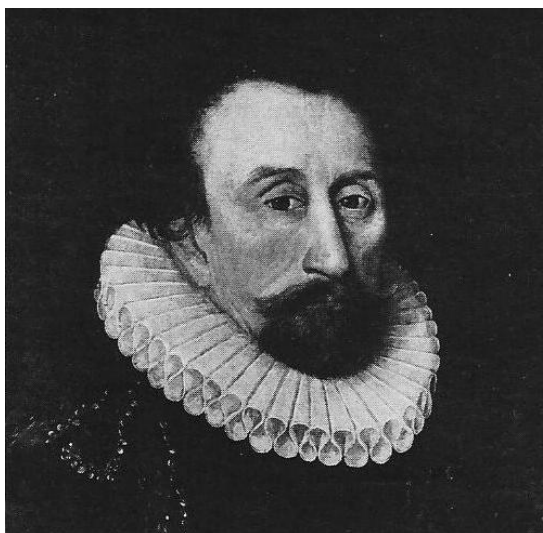
Obr. č. 3
Filip II.
(<http://cs.wikipedia.org>)

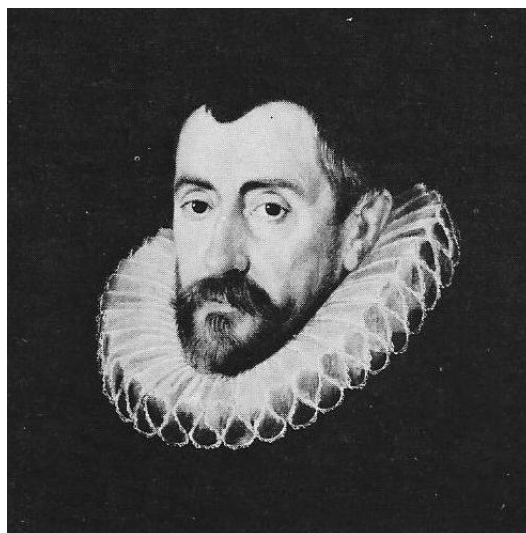
Obr. č. 4
Plavidlo *Golden Hind*
(JORBERG, F., LOEF, R. *Risse von Schiffen*
des 16. und 17. Jahrhunderts, Rostock, 1973.)

Obr. č. 5
Erb Francise Drakea
(Wilson, D. *Pirátova plavba kolem světa*. Praha, 1986.)

Obr. č. 6
John Hawkins

Obr. č. 7
Francis Walsingham

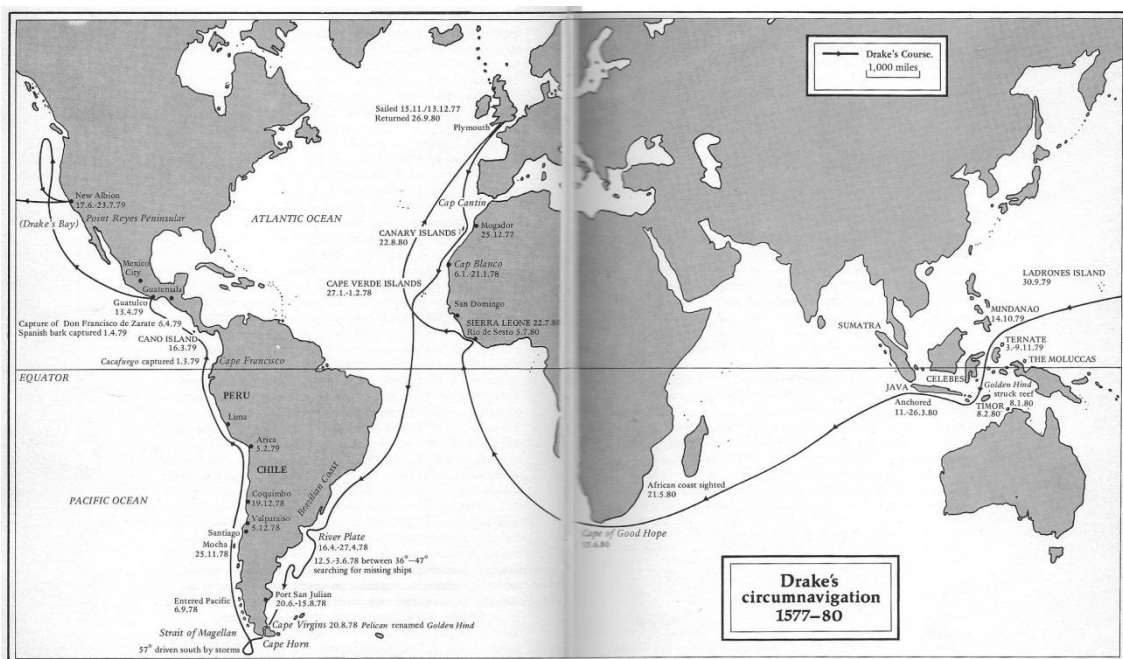

Obr. č. 8
hrabě z Leicesteru

Obr. č. 9
Christopher Hatton

(Wilson, D. *Piráťova plavba kolem světa*. Praha, 1986.)

Obr. č. 10
 Plavba kolem světa
 (Williams, N. Francis Drake.
 London, 1973)

Obr. č. 11
Španělská armada
(JORBERG, F., LOEF, R. *Risse von Schiffen des
16. und 17. Jahrhunderts*. Rostock, 1973.)